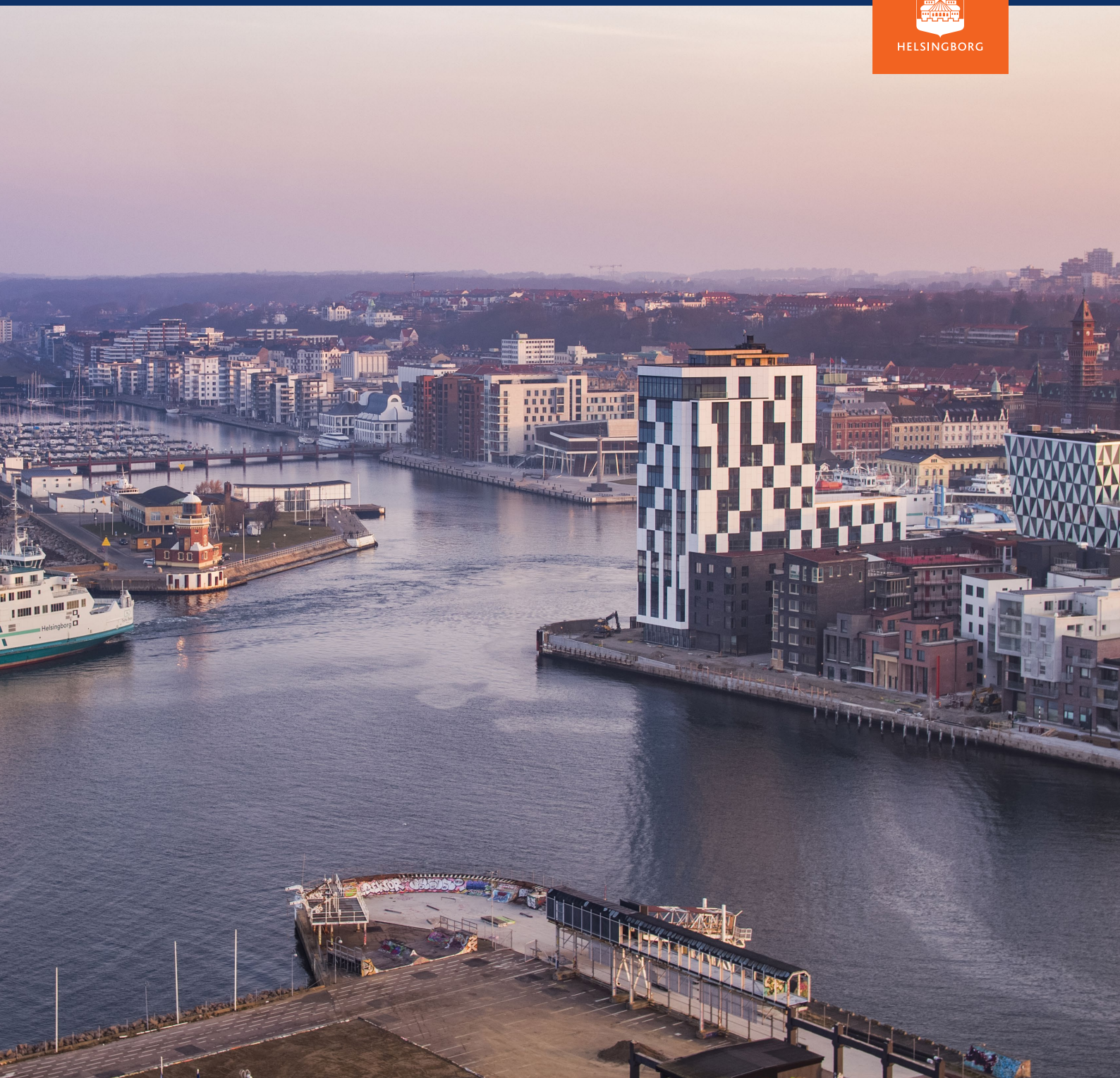

Otrygghetens geografi

En studie av vad som påverkar tryggheten och oron för brott i Helsingborgs bostadsområden

HELINGSBORG

Denna rapport är framtagen av Henrik Persson, Avdelningen för strategisk samhällsplanering, Stadsledningsförvaltningen, som ett underlag för stadens arbete med att Helsingborg ska upplevas tryggt och vara säkert.

September 2024

Förord

Helsingborgs stad har fyra inriktningar för mandatperioden 2023-2026. De är tvärssektoriella utmaningar för Helsingborgs utveckling mot stadens vision Helsingborg 2035. Inriktningarna ger nämnder och bolag en tydlig viljeinriktning och prioriteringar till sina uppdrag. En av de fyra inriktningarna är att Helsingborg ska upplevas tryggt och säkert där ingen helsingborgare ska behöva anpassa sitt liv eller sin vardag på grund av otrygghet. För att det ska bli verklighet pågår ett omfattande arbete tillsammans med samarbetspartners utanför stadens organisation. Det är viktigt att vi gör aktiviteter och satsningar som ger en hög effekthemtagning. Vi arbetar kontinuerligt med att utveckla vår kunskap och förståelse hur olika satsningar, aktiviteter och annat kan hjälpa oss i arbetet med att göra Helsingborg tryggare. Rapporten Otrygghetens geografi är en del av detta arbete.

I rapporten analyserar vi vad som påverkar och driver den upplevda tryggheten i Helsingborgs bostadsområden. Vi vill förstå varför tryggheten är lägre i Helsingborg än i andra jämförbara städer, vilka faktorer som spelar in och vilka åtgärder som kan ge bäst resultat för att förbättra situationen. Vi vet att tryggheten varierar mellan olika kommuner och bostadsområden, vilket tyder på att den ofta beror på lokala förhållanden. Rapporten bekräftar flera av våra hypoteser men ger oss också ny kunskap.

Slutsatsen är att riktade insatser mot lokal brottslighet, i samverkan mellan polis, stad och andra aktörer, är det mest effektiva sättet att minska otryggheten och stärka invånarnas känsla av säkerhet i sina bostadsområden. För att uppnå varaktiga förbättringar behöver detta kombineras med andra insatser. Det handlar bland annat om att stärka invånarnas möjligheter att själva motverka enklare ordningsstörningar, så kallad kollektiv förmåga. En förutsättning för detta är att vi lyckas skapa en positiv utvecklingsspirall mot mer stabila bostadsområden.

Rapporten vänder sig främst till berörda politiker och tjänstepersoner inom staden, men kan också vara värdefull för andra aktörer som arbetar för ett tryggare samhälle.

Trevlig läsning,

Mikael Kipowski

Utvecklingsdirektör Helsingborgs stad

Innehåll

Förord.....	3
Slutsatser och rekommendationer	5
Inledning.....	8
Syftet med rapporten.....	8
Hypotes för ökad trygghet.....	9
Trygghet som begrepp.....	9
Metod och metodproblem	10
Om polisens trygghetsmätning.....	11
Upplevd trygghet i Helsingborg.....	14
Trygghetens utveckling i Helsingborg över tid.....	14
Helsingborg jämfört med andra större städer.....	16
Trygghet och sammanhållning i olika delar av staden.....	18
Olika grupper olika trygga.....	22
Förklaringar till variationer i den upplevda tryggheten.....	25
Trygghetsfrågor och förklarande variabler	25
Hög samvariation mellan analysens variabler.....	26
Effekter av socioekonomi, rörlighet och ordningsstörningar	27
Trygg ute ensam en sen kväll i bostadsområdet.....	28
Otrygg ute ensam en sen kväll i bostadsområdet.....	32
Oro för överfall/misshandel i bostadsområdet.....	36
Svag sammanhållning i bostadsområdet.....	41
Resultat av analysen.....	48
Referenser	51
Appendix.....	52

Slutsatser och rekommendationer

Analysen visar att den upplevda otryggheten ute i Helsingborgs bostadsområden till största delen beror på brott och ordningsstörningar. Motsvarande gäller även för invånarnas oro att utsättas för överfall och misshandel. Tryggheten påverkas även av att tilliten mellan invånarna är låg i ganska många bostadsområden. Slutsatsen är att det senare nästan helt beror på en kombination av hög demografisk rörlighet och svag socioekonomi. Detta minskar invånarnas kollektiva förmåga att motverka ordningsstörningar. Tolkningen är att det därmed uppstår en ond cirkel där låg tillit skapar sårbarheter som bidrar till att otryggheten fortsätter vara hög.

Rapporten utgår från fyra frågor i polisens trygghetsmätning, som syftar till att mäta invånarnas upplevelse av trygghet i Helsingborgs bostadsområden. Analysen visar att dessa frågor täcker ett spektrum av upplevd trygghet, från *psykologisk trygghet* till invånarnas *oro att utsättas för brott*. Det senare handlar främst om hur säkert det känns att vistas utomhus i bostadsområdet på kvällen. Generellt sett är kvinnor, unga, äldre och de som bor i hyresrätt mindre trygga ute i området där de bor än andra grupper.

Psykologisk trygghet handlar om människors upplevelse av att kunna vara sig själva utan oro för negativa konsekvenser. På delområdesnivå påverkas detta i hög grad av socioekonomiska faktorer, såsom sysselsättning, arbetslöshet och utbildningsnivå. Tolkningen är att människors livssituation påverkar deras självbild och känsla av kontroll i relation till andra människor. En slutsats är att detta återspeglas i hur helsingborgarna svarar på frågan om hur trygga de känner sig när de är ute ensamma en sen kväll i området där de bor. Detta framgår tydligast i analysen av delområdena Drottninghög, Elineberg och Filborna, där en hög andel av invånarna svarar att de inte vet om de känner sig trygga ute, trots att de flesta uppger att det är relativt lugnt i området.

Oron för att utsättas för brott bottnar i stor utsträckning i förekomsten av ordningsstörningar och synlig kriminalitet i bostadsområdet. Det kan till exempel handla om öppen narkotikaförsäljning, att kvinnor antastas, eller att det ofta uppstår bråk och slagsmål på gatan. Analysen visar att dessa faktorer skapar en uttalad otrygghet utomhus på kvällen i bostadsområdet. Otryggheten följer till stor del invånarnas oro att utsättas för överfall och misshandel. Samtidigt är sambandet mellan denna slags oro och socioekonomi svagt.

Oron för att utsättas för personbrott är med andra ord en viktig anledning till att många helsingborgare känner sig otrygga när de är ute ensamma en sen kväll. Både otryggheten och oron för misshandel och överfall är särskilt stor i delområdet City mellan Stortorget och Trädgårdsgatan samt på Söder, där många ordningsstörningar rapporteras. Analysen försöker inte förklara varför brott och ordningsstörningar sker på olika platser, men det är tydligt att de är överrepresenterade i områden där många människor rör sig vid olika tider på dygnet och där tillgången på alkohol och droger är god.

En annan slutsats är att både oron för att utsättas för brott och den psykologiska tryggheten påverkas negativt när den demografiska rörligheten i ett bostadsområde är hög. Här definieras hög rörlighet som hög omflyttning, en hög andel unga vuxna och en hög andel små lägenheter på en begränsad geografisk yta. Detta bedöms ha en väsentlig negativ effekt på resultaten i delområdena Eneborg-Högaborg och Olympia-Slottshöjden. Det är sannolikt även en starkt bidragande orsak till otryggheten vid Maria Station, även om det inte har varit möjligt att specifikt analysera detta område baserat på resultaten från polisens trygghetsmätning

Vidare framgår det att rörlighet, i kombination med socioekonomiska faktorer, kan förklara en stor del av den tillit som finns mellan invånarna i ett bostadsområde. Känslan av tillit och sammanhållning bedöms i sin tur kunna påverka invånarnas kollektiva förmåga att agera mot brott och ordningsstörningar. Dock är det sannolikt att invånarna har begränsade möjligheter att själva lösa problemen när dessa blir tillräckligt allvarliga, utan stöd från kommun, polis och andra samhällsaktörer. Dessutom är det troligt att höga nivåer av brott och ordningsstörningar indirekt försvagar sammanhållningen genom att resursstarka invånare väljer att flytta.

Bedömningen är att det finns goda möjligheter för Helsingborgs stad, i samverkan med polisen och andra aktörer, att bryta den onda cirkeln och öka invånarnas trygghet både på kort och lång sikt. Med utgångspunkt i rapportens resultat ges nedanstående rekommendationer. Eftersom problemställningarna kan variera betydligt mellan olika bostadsområden bör åtgärderna skraddarsys därefter för att resurser ska användas där de gör bäst nytta.

Rekommendation	Effekt på	Typ av åtgärder	Kompetens
1. Få bukt med ordningsstörningar	Kort sikt	Lagför kriminella, genomför riktade kontroller mot olika verksamheter.	Polisen, ToS (SLF), MF, RSNV, SBF m fl
2. Arbeta förtroendeskapande	Kort sikt	Skapa synlig närvaro av samhällsinstitutioner. Involvera invånarna i områdesutveckling.	HbgHem, SOF, KF m fl
3. Få fler invånare i utbildning och arbete	Lång sikt	Intensifiera hälso-främjande åtgärder, utbildningsinsatser och arbetsmarknadsåtgärder i resurssvaga områden.	SFF, AMF, SOF m fl
4. Skapa mer stabila bostadsområden	Lång sikt	Planera för blandade lägenhetsstorlekar vid sidan av blandade upplåtelseformer.	SBF, MEX (SLF), HbgHem m fl

Den första rekommendationen är att *få bukt med ordningsstörningar* i områden där de ligger högt enligt invånarna. Detta är det som bedöms ha störst påverkan på helsingborgarnas trygghet här och nu. Det handlar om åtgärder för att polisen ska kunna lyckas lagföra kriminella, som direkt eller indirekt ligger bakom majoriteten av ordningsstörningarna i ett bostadsområde. Konkret kan det till exempel handla om riktade insatser mot den öppna droghandeln kombinerat med ökade kontroller av företag i riskbranscher, och åtgärder för att minska överretableringen av LARO-mottagningar i Helsingborg.¹

Den andra är att *arbета förtroendeskapande* för att skapa acceptans och medägarskap kring samhällets åtgärder för att stärka tryggheten. Detta är särskilt viktigt i resurssvaga områden, där tilliten till och kunskapen om samhällets insatser kan vara bristfällig. Det handlar bland annat om att skapa en synlig och permanent närvaro av samhällsinstitutioner, som kan involvera invånarna och föra en dialog med dem om områdets utveckling. För att åtgärderna ska få effekt bör de trygghetskapande insatserna stödjas av lyhördhet från aktörer som kan hantera de önskemål som framkommer i dialogen. Det kan

¹ Jfr Lägesbild över brottslighet och trygghet i Helsingborg 2023/2024

till exempel innebära att personal med brobyggande eller medlande kompetenser används, särskilt när befolkningen är blandad. Fördelen med denna typ av åtgärder är att de relativt snabbt kan ge resultat, vilket erfarenheterna från Drottninghög och Planteringen har visat. Det förtroendeskapande arbetet bör även omfatta åtgärder för att motverka parallella samhällsstrukturer genom att erbjuda invånarna tydliga alternativ där sådana saknas.

Den tredje är *att få fler invånare resurssvaga områden i utbildning och arbete*. Detta skapar förutsättningar för en ökad tillit mellan invånarna, som varaktigt kan stärka deras kollektiva förmåga att motverka brott och ordningsstörningar. Det handlar bland annat om att förbättra förutsättningarna för barn och unga att lyckas i skolan och för vuxna att etablera sig på arbetsmarknaden. Här ingår även hälsofrämjande insatser brett, och riktade insatser mot unga som riskerar att dras in i eller påverkas av kriminalitet. Ytterligare ett medskick är att intensifiera det förebyggande arbetet mot våld inom familjen, inklusive hedersrelaterat våld, då detta inte bara skapar lidande för de som drabbas utan även försvårar deras möjligheter att lyckas i livet.

Den fjärde är *att skapa förutsättningar för mer stabila bostadsområden* genom stadsutveckling och samhällsplanering. Det handlar om att motverka tendensen att invånare i resurssvaga områden ofta väljer att flytta när deras ekonomiska situation förbättras. Denna rörelse leder till att områdena får sämre förutsättningar att förbättras socioekonomiskt, ett fenomen som ibland kallas "lyckoparadoxen". Med andra ord kan åtgärder som förbättrar invånarnas möjligheter att lyckas också öka den demografiska rörligheten, vilket gör det svårare för invånarna att bygga tillit till varandra. Därför bör insatser för att få fler människor i utbildning och arbete kombineras med långsiktiga strategier för att skapa mer stabila bostadsområden.

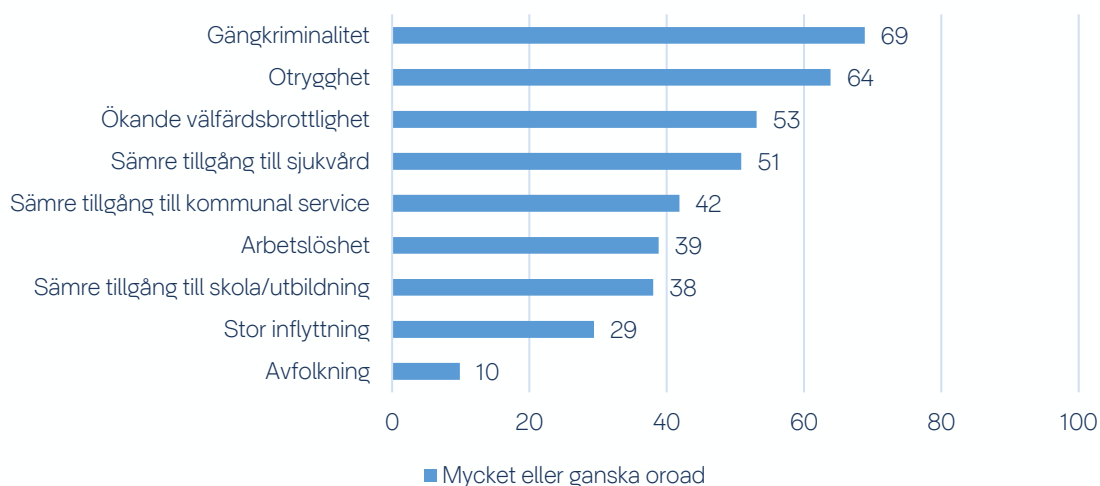
En startpunkt för ökad stabilitet kan vara att uppdatera stadens riktlinjer för bostadsplanering, så att nya planer och program inkluderar mål för fördelningen av lägenhetsstorlekar i nybyggda flerfamiljshus. Detta skulle kunna komplettera de nuvarande rekommendationerna om blandade upplåtelseformer. Bedömningen är att störst effekt nås om andelen små hyresrätter i ett planområde inte tillåts överstiga den genomsnittliga andelen inom centralorten. En studie från förra året visar att detta får en positiv effekt på socioekonomin i resurssvaga områden, genom att skapa förutsättningar för att fler i sysselsättning ska bo kvar (Evidens 2023). På så vis kan lyckoparadoxen brytas och möjliggöra en positiv spiral av ökad stabilitet, bättre socioekonomi, högre tillit, färre ordningsstörningar och ökad trygghet.

Inledning

Trygghet har på senare år seglat upp som en stor fråga i samhällsdebatten. Samtidigt har den upplevda tryggheten länge varit lägre i Helsingborg än i flertalet andra större kommuner. Därför är det inte förvånande att otryggheten ute i det egna bostadsområdet är en av de samhällsfrågor som oroar helsingborgarna mest (figur 1). Samtidigt är invånarnas trygghet en politiskt prioriterad fråga i staden. Det finns med andra ord ett behov av att komma till botten med varför det ser ut som det gör lokalt, för att ytterligare kunna slipa åtgärderna för att öka invånarnas trygghet.

Det sägs ibland om att den upplevda otryggheten beror på de många skjutningarna i Sverige och ett stort mediefokus på den grova brottsligheten. Men det går inte att veta hur mycket detta påverkar helsingborgarnas trygghet, även om det är rimligt att anta att det har en viss betydelse. Enligt Brottsförebyggande rådet (BRÅ) är dock sambandet mellan oron för brottslighet i samhället och otrygghet för egen del svagt. Samtidigt vet vi att otryggheten varierar mycket mellan kommuner, och ännu mer mellan olika bostadsområden. Därför går det att utgå ifrån att människors otrygghet till största delen bottenar i lokala problem, även om dessa kan förväntas hänga ihop med samhällsutvecklingen i stort.

Figur 1. Om du ser till läget idag i området där du bor, hur oroad är du inför följande utveckling?

Källa: Gemenskapsbarometern 2024

Syftet med rapporten

Syftet med rapporten är att analysera vad som påverkar och driver den upplevda tryggheten i Helsingborgs bostadsområden. Målet är att den ska ge kunskap som kan hjälpa aktörer inom och utanför staden att stärka helsingborgarnas trygghet. Med utgångspunkt i detta kommer rapporten att försöka besvara följande frågeställningar:

- Vilka faktorer påverkar den upplevda tryggheten i Helsingborgs bostadsområden och hur förhåller sig dessa till varandra?
- Varför är tryggheten lägre i Helsingborg än i flera andra jämförbara städer?
- Vilka typer av åtgärder kan förväntas ha störst effekt på tryggheten utifrån resultaten av den statistiska analysen?

Rapporten fokuserar i stort sett enbart på upplevd trygghet i det offentliga rummet. Specifikt handlar det om hur invånarna upplever tryggheten utomhus i det egna bostadsområdet. Den säger lite eller ingenting alls om andra trygghetsdomäner så som hemmet, skolan, sjukvården eller arbetsplatser. Rapporten gör med andra ord inte anspråk på att förklara eller analysera alla aspekter av mänsklig trygghet. Något annat är att rapporten inte berör enskilda platsers betydelse vilket annars är vanligt i studier av trygghet utomhus.

Hypotes för ökad trygghet

För att försöka besvara rapportens frågeställningar och reda ut vad som påverkar tryggheten i Helsingborg har en hypotes tagits fram. Den bygger på dels på tillgänglig forskning, dels på resultat och erfarenheter från tidigare analyser av polisens trygghetsmätning och andra trygghetsundersökningar som Helsingborgs stad har deltagit i.

Med utgångspunkt i detta är hypotesen följande:

1. Den upplevda tryggheten, så som den mäts i polisens trygghetsmätning, beror på flera faktorer som kan variera i styrka i olika bostadsråden.
2. De faktorer som påverkar tryggheten mest är: "Ordningsstörningar", "Socioekonomi" och "Rörlighet".
3. Genom att tydliggöra dessa mönster kan arbetet med att stärka tryggheten i kommunen bli ännu mer effektivt.

Trygghet som begrepp

Trygghet är ett ord med bred betydelse som används i många olika sammanhang. Gemensamt är att människor tenderar att känna sig trygga när de tycker sig kunna lita på människor i sin omgivning och på samhällsinstitutioner, myndigheter och företag. Trygghet utomhus i det offentliga rummet handlar kort sagt om att kunna röra sig fritt och våga vara sig själv samt att slippa oroa sig för brott och ordningsstörningar. Vad som ger individer trygghet varierar beroende på plats, tid, situation och kontext. Behovet av trygghet varierar samtidigt från person till person beroende på livssituation, bakgrund, kön, erfarenheter och individuella förutsättningar.

Inom forskningen beskrivs trygghet ofta som en känsla kopplad till enskilda situationer, där den enskilda individen gör en riskbedömning och tolkar den känsla som därmed uppstår. Vidare skiljer forskare ibland på "psykologisk trygghet" och "oro att utsättas för brott och ordningsstörningar" beroende på vilken typ av trygghetsdomän som studeras, till exempel trygghet på arbetsplatsen eller offentlig plats. I denna rapport görs inte motsvarande skarpa avgränsning, eftersom analysen visar att det inte går att separera dem helt.

I Helsingborgs stads arbete kopplat till brott och ordningsstörningar definieras trygghet på följande vis:

"Trygghet handlar om individens upplevelse av sin egen och andras säkerhet. En person som upplever risken för att utsättas för brott och ordningsstörning som låg är trygg, medan en person som upplever risken att utsättas för brott och ordningsstörning som hög är otrygg." (Helsingborgs stad, juli 2023)

Mot bakgrund av detta identifieras fyra faktorer som påverkar individers trygghet: individens känsla av kontroll, tilliten till samhället och andra människor, upplevelsen av anhörigas och andras säkerhet samt tron på den egna förmågan att förhindra brott och hantera konsekvenser av att utsättas för det. Mycket av detta handlar därmed om hur individen upplever sin egen respektive det omgivande samhällets

kollektiva förmåga att hantera olika faror. Eftersom denna rapport analyserar tryggheten på gruppnivå behandlas dessa faktorer på mer överordnad nivå.

Vidare är det viktigt att skilja på trygghet och säkerhet som begrepp. Säkerhet avser den faktiska risken att utsättas för brott och ordningsstörningar. När denna risk är låg, är säkerheten hög, och när risken är hög, är säkerheten låg. Trygghet, å andra sidan, handlar om hur individen upplever sin egen och andras säkerhet. Om en person upplever risken för att utsättas för brott och ordningsstörningar som låg, känner sig personen trygg i snävare mening. Däremot, om en person upplever risken som hög, känner sig personen otrygg.

Metod och metodproblem

Analysen utgår från resultat i olika urvalsundersökningar som jämförs med registerdata från SCB. Förutom polisens trygghetsmätning behandlas resultat från SCBs medborgarundersökning och enkätundersökningen Gemenskapsbarometern (tidigare Tillitsbarometern).

För att studera invånarnas upplevelse av trygghet ute i det egna bostadsområdet utgår rapporten till stor del från följande frågeställningar i polisens trygghetsmätning:

1. Om du går ut ensam sent en kväll i området där du bor, känner du dig då trygg eller otrygg?
2. Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du oroat dig för att bli överfallen eller misshandlad i området där du bor?
3. I mitt bostadsområde är det stark sammanhållning bland de boende.

Den *första* frågeställningen används ofta i urvalsundersökningar för att mäta upplevelsen av trygghet i det offentliga rummet, och förekommer i flera olika varianter. Den möter emellertid ibland kritik. Det handlar bland annat om att denna typ av fråga bara fångar upp trygghet på en begränsad tid på dygnet. En näraliggande invändning är att känslan av otrygghet ute i mörker är en biologiskt betingad överlevnadsmekanism som inte behöver vara något negativt eftersom det kan hjälpa individer att undvika olika faror. Ett motargument mot dessa kritikpunkter är att människor tenderar att svara väldigt olika på sådana frågor beroende på flera faktorer, vilka inte bara speglar tiden på dygnet utan även faktiska omständigheter som påverkar individens trygghet och livskvalitet brett.

Den *andra* frågeställningen om oro för överfall och misshandel i bostadsområdet används ibland för att mäta invånarnas rädsla att utsättas för brott och ordningsstörningar. Den inkluderas här för att få en djupare förståelse för hur detta samspelar med frågor om trygghet och otrygghet. Det bör vidare sägas att tiden på dygnet inte specificeras i denna fråga, vilket eventuellt kan tänkas påverka kopplingen till den första frågeställningen om tryggheten ute ensam om kvällen.

Den *tredje* och sista frågeställningen om sammanhållning bland boende i bostadsområdet säger något om tilliten till andra personer i lokalområdet. Den är på så sätt ett mått på det som ibland kallas lokalsamhälletillit, vilket enligt forskning har visat sig ha en nära koppling till den upplevda tryggheten ute i bostadsområden.

När den upplevda tryggheten i Helsingborg analyseras uppstår flera metodproblem som kan påverka resultaten och deras tolkning. Bedömningen är att de i detta fall är hanterbara och att resultaten är tillräckligt tillförlitliga för att kunna dra den typ av slutsatser som görs i rapporten.

En utmaning är att frågeställningarna som används i olika undersökningar inte alltid är helt identiska. Skillnader i hur enkätfrågorna är formulerade och de svarsalternativ som ges kan förväntas påverka hur de besvaras. Detta innebär att direkta jämförelser mellan resultaten från polisens trygghetsmätning, SCBs medborgarundersökning och Gemenskapsbarometern kan vara problematiska.

Vidare skiljer sig insamlingsmetodikerna och täckning åt mellan registerdata och data från urvalsundersökningar. Registerdata är ofta omfattande och systematiskt insamlad, medan urvalsundersökningar bygger på ett urval av befolkningen och kan vara mer subjektiva. Detta kan leda till problem när dessa datakällor kombineras för att dra slutsatser om trygghet.

Ett annat problem är att resultaten från trygghetsmätningen inte är viktade. Detta innebär att vissa grupper kan vara över- eller underrepresenterade i svaren, vilket kan snedvrider resultaten. Till exempel är kvinnor överrepresenterade bland dem som deltog i undersökningen (53 procent). Motsvarande gäller för äldre åldersgrupper medan unga är underrepresenterade. Dessutom saknas en bortfallsundersökning som skulle kunna ge information om varför vissa individer inte deltagit och om dessa individer skiljer sig åt från de som svarat.

Med ett begränsat antal enkätsvar (cirka 150) per delområde blir den statistiska felmarginalen relativt stor. Detta gör att resultaten för områden med lägre svarsfrekvens kan vara mindre tillförlitliga och mer känsliga för slumpmässiga variationer.

Något annat är att polisens trygghetsmätning inte täcker in alla faktorer som kan påverka människors upplevelse av trygghet. Det innebär att vissa viktiga aspekter kan förbises, vilket begränsar förståelsen av den totala trygghetssituationen. Vidare kan frågorna som ställs i trygghetsmätningen vara för snäva för att fånga hela spektret av vad som påverkar människors känsla av trygghet och otrygghet.

Slutligen är det viktigt att skilja mellan korrelation och kausalitet. Bara för att två faktorer samvarierar betyder det inte nödvändigtvis att den ena orsakar den andra. Det finns en risk att resultat fel- eller övertolkas, vilket kan leda till felaktiga slutsatser och åtgärder.

Om polisens trygghetsmätning

Polisens trygghetsmätning är en lokal trygghetsundersökning som har funnits sedan slutet av 1990-talet. I Helsingborg genomfördes den första gången 2001. Undersökningarna riktar sig till allmänheten och ställer frågor om vilka problem invånarna uppfattar i sitt bostadsområde. Det handlar till exempel om utemiljö och utomhusstörningar. Undersökningen inkluderar även frågor om egen utsatthet för brott, oro att utsättas för brott, konkret känsla av otrygghet, samt en bedömning av polisens agerande mot problem i området.

Resultaten används av polisen och kommunerna för att hantera både akuta problem och långsiktiga brottsförebyggande åtgärder. Fram till 2015 genomfördes undersökningarna av de 21 polismyndigheterna, men med samma enkät och metod. Idag genomförs de i samarbete med kommuner och andra aktörer som arbetar med brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder. Metoden är väl beprövad och undersökningarna har genomförts systematiskt över hela landet sedan 1999.

Enkäten skickades ut till 11 100 slumpmässigt utvalda helsingborgare i åldrarna 16-85 under hösten 2023. Svarsfrekvensen var 55 procent. Inför detta genomfördes flera förändringar. För det första översattes de tidigare postnummerbaserade delområdena till SCBs statistikområden DeSO/RegSO. Detta gjorde det möjligt att jämföra resultatet i mätningen med registerdata för varje undersökt delområde. För det andra ökades antalet delområden från 13 till 36 samtidigt som urvalet ökade med 7 200 individer jämfört med 2022. Syftet var att få en bättre bild av resultatens fördelning inom Helsingborg och förbättra analysmöjligheterna.

Resultaten från trygghetsmätningen finns både tillgängliga som procentsatser och problemnivåer. De senare beräknas med hjälp av konfidensintervall, med utgångspunkt i det samlade resultatet från hela landet under åren 2015-2021. Vid nivå 2, "Inte särskilt påtagligt problem", ligger resultatet nära genomsnittet för Sverige under denna period. Intervallen för nivå 1 och 2 är dubbelt så breda som de

övriga, vilket innebär att det ska relativt mycket till för att resultaten för en kommun ska nå upp till nivå 3 eller sjunka ner till nivå 0. Vidare är resultat på nivå 5 och 6 mycket sällsynta på kommunnivå och ganska eller mycket ovanliga även på delområdesnivå.

Definition av problemnivåer 0-6:

- 6 - Alarmerande påtagligt problem
- 5 - Mycket påtagligt problem
- 4 - Påtagligt problem
- 3 - Ganska påtagligt problem
- 2 - Inte särskilt påtagligt problem
- 1 - Inte alls påtagligt problem
- 0 - Närmast obefintligt problem

Kopplade rapporter och underlag

Denna rapport är en av flera underlag i Helsingborgs stads trygghetsarbete. Den bör alltså ses som en del av en större helhet. Det som skiljer rapporten från andra är att den enbart fokuserar på invånarnas upplevda trygghet i det egna bostadsområdet. Meningen är att rapporten kunna användas som en fördjupad källa till kunskap om detta och komplettera andra underlag. Rekommendationerna är författarens egna, och baseras på analysresultatet i kombination med sådant som framkommit i andra underlag och studier. Nedan följer en kort översikt av några av de kopplade dokument och underlag som särskilt bör nämnas:

Helsingborgs stad 2024. [Lägesbild över brottslighet och trygghet 2023/2024](#).

Den aktuella lägesbilden utgör en gemensam grund för Helsingborgs stads brottsförebyggande arbete. Den skildrar stadens nuvarande situation och de utmaningar som behöver hanteras under de kommande åren. Helsingborgs stad har upprättat denna lägesbild i enlighet med lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Baserat på denna lägesbild ska en plan utformas som specificerar de åtgärder staden avser att genomföra för att förebygga brott.

Helsingborgs stad juli 2023. *"Organisation och teoretiska utgångspunkter för arbetet inom Tryggare Helsingborg - ett kunskapsunderlag"*. Internt arbetsmaterial.

Kunskapsunderlaget syftar till att säkerställa att säkerhets- och trygghetsarbetet i Helsingborgs stad genomförs i linje med aktuell forskning och nationella riktlinjer, samt bedrivs på ett målmedvetet, strukturerat och effektivt sätt som kan mätas och följas upp. Underlaget ska fungera som ett stöd för stadens arbetsmetoder inom detta område och synliggöra dem, samt underlätta för stadens förvaltningar och bolag att både gemensamt och individuellt, baserat på både evidens och beprövad erfarenhet, arbeta för att minska brottsligheten och öka tryggheten i hela kommunen.

Stiftelsen Tryggare Sverige maj 2023. *"Dalhem, Drottninghög, Eneborg, Fredriksdal, Högaborg, Planteringen, Söder: Lägesbild, orsaksanalys och åtgärdsplan"*.

Rapporterna innehåller lägesbilder för de sju stadsdelar som ingår i stadens två riskområden. Dessa dokument fungerar som underlag för Helsingborgs stad, fastighetsägare och civilsamhället i deras arbete och samverkan med polismyndigheten för att vända utvecklingen i dessa områden. Lägesbilderna beskriver sårbara förhållanden baserat på socioekonomiska variabler, polisanmälda brott och offerundersökningar. De kvantitativa analyserna kompletteras av kvalitativa intervjuer samt platsbesiktningar av särskilt brottsbelastade områden. Syftet har varit att, med utgångspunkt i de aktuella lägesbilderna och orsaksanalyserna, ta fram åtgärdsplaner för dessa stadsdelar. Planerna ska innehålla konkreta och mätbara insatser för brottsförebyggande och trygghetskapande arbete i Helsingborgs stads två riskområden.

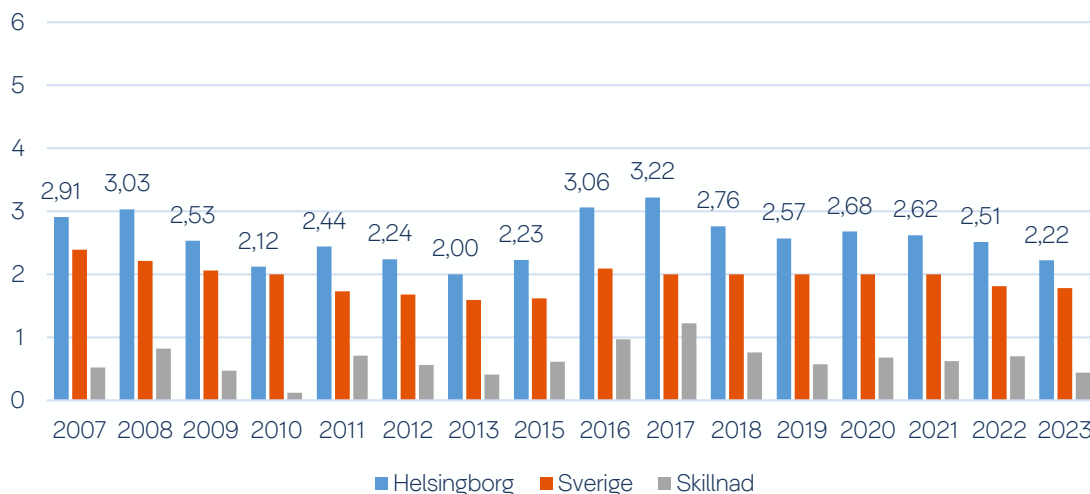
Upplevd trygghet i Helsingborg

I det här kapitlet beskrivs och diskuteras hur helsingborgarnas upplevelse av trygghet i det egna bostadsområdet har utvecklats över tid. Sedan följer en jämförelse mellan Helsingborg och andra större städer. Därefter redovisas och diskuteras tryggheten i olika delar av staden, och hur den skiljer sig åt. Avslutningsvis följer en beskrivning av hur trygga olika grupper av helsingborgare känner sig ute i bostadsområdet.

Trygghetens utveckling i Helsingborg över tid

I Helsingborg har invånarna länge känt sig mindre trygga än i Sverige som helhet. Enligt polisens trygghetsmätning har otryggheten i det offentliga rummet varit större här i stort sett varje år sedan mätningarna startade. Skillnaden var relativt liten i perioden 2007 till 2010. Men när tryggheten stärktes på andra håll under återhämtningen efter finanskrisen sågs inte motsvarande förbättring i Helsingborg. Sedan skedde en försvagning mellan 2015 och 2016 som var betydligt större i Helsingborg än på många andra håll. Känslan av otrygghet ute i Helsingborgs bostadsområden kom då att bli ett "påtagligt problem", enligt en sammanvägning av frågor i polisens trygghetsmätning (jfr figur 2). Det betyder att den sannolikt blev ett märkbart problem som de flesta invånare var medvetna om. Troligen blev otryggheten även ett vanligt samtalsämne ute i lokalsamhället. Bilden bekräftas av resultat från Tillitsbarometern 2020, där hälften av deltagarna uppgav att de oroade sig över hur otryggheten utvecklats i det egna bostadsområdet.

Figur 2. "Konkret känsla av otrygghet" efter sammanvägning av åtta indexerade trygghetsfrågor

Källa: Polisens trygghetsmätning 2007-2023 och egna beräkningar

Det är inte helt klarlagt vad som låg bakom ökningen 2016 och den ovanligt höga otryggheten under de närmast följande åren. En möjlig förklaring är att polisens förmåga att stävja brott och ordningsstörningar minskade under några år till följd av myndighetens omorganisation 2015. Det kan också ha berott på den ökade demografiska rörligheten vid ungefär samma tid, kopplat till den rekordstora befolkningsökningen i Helsingborg mellan 2014 och 2018. Det senare medförde en hög omflyttning, som sannolikt hade en negativ påverkan på tilliten mellan invånarna i de bostadsområden där flyttströmmarna påverkades mycket. Ytterligare en faktor som kan ha påverkat utvecklingen är det fria vårdvalet för drogkliniker (LARO) från och med 2014, som tidigt medförde en överetablering av

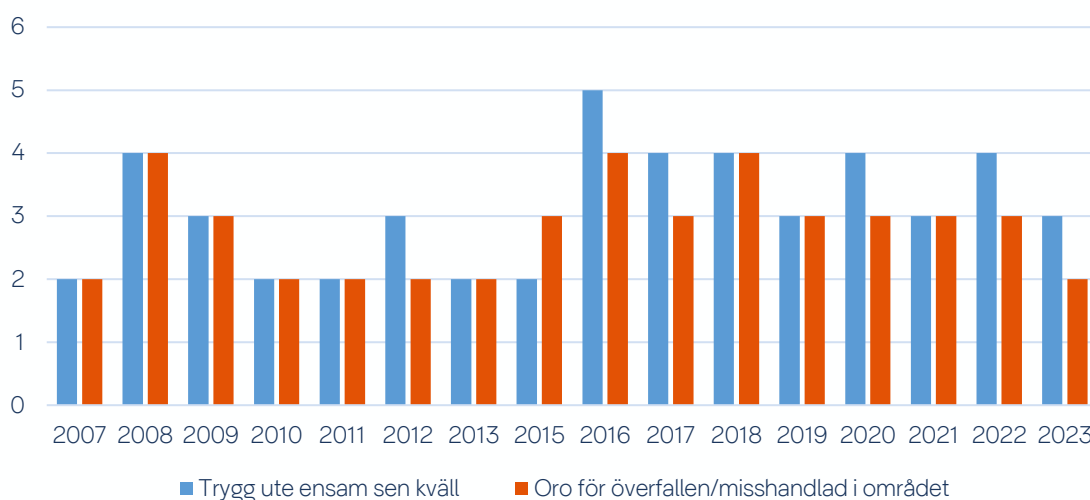
mottagningar i Helsingborg. Därmed lockades fler missbrukare till Helsingborg, vilka kan ha bidragit till fler brott och ordningsstörningar än som annars hade varit fallet.

Tryggheten i Helsingborg har dock stärkts något på senare år, och 2023 var den konkreta känslan av otrygghet på sin lägsta nivå sedan 2015 enligt polisens trygghetsmätning. Skillnaden mot Sverige som helhet fortsätter dock att vara relativt stor även om den har minskat betydligt sedan toppen 2017. Andra trygghetsundersökningar visar motsvarande resultat. Det gäller till exempel SCBs medborgarundersökning som ställer likande frågor om tryggheten ute i det egna bostadsområdet.

För att ge en djupare förståelse för trygghetsutvecklingen följer här en kort genomgång av hur resultaten från två enskilda frågeställningar har förändrats över tid. Det handlar om *”Trygg ute ensam en sen kväll”* samt *”Oro för överfall/misshandel i området”*. Som framgår i figur 3 har resultaten av de båda frågorna samvarierat relativt väl sedan 2007, vilket tyder på att de till viss del beror på samma saker. Det är även rimligt att anta att människor känner sig mindre trygga ute ensamma på kvällen när de oroas för att utsättas för överfall och misshandel i bostadsområdet.

Trots likheten finns intressanta skillnader i utvecklingen mellan dem. Något som sticker ut är att oron att utsättas för överfall och misshandel började öka redan 2015 och sedan fortsatte att öka under 2016. Den blev då ett påtagligt problem enligt trygghetsmätningen. Hela 42 procent av de helsingborgare som svarat på undersökningen uppgav då att de kände oro för att bli överfallna eller misshandlade i det egna bostadsområdet, vilket kan jämföras med att det bara var 26 procent 2013. Till skillnad från detta försämrades den upplevda tryggheten ute om kvällen märkbart först 2016. Andelen trygga ute ensamma en sen kväll i bostadsområdet minskade då från 58 till 45 procent. Detta gick då från att ha varit ett *”inte särskilt påtagligt problem”* till att bli ett *”mycket påtagligt problem”* enligt trygghetsmätningens problemskala från 0 till 6.

Figur 3. *”Trygg ute ensam en sen kväll”* och *”Oro att utsättas för överfall”* efter problemnivå och år

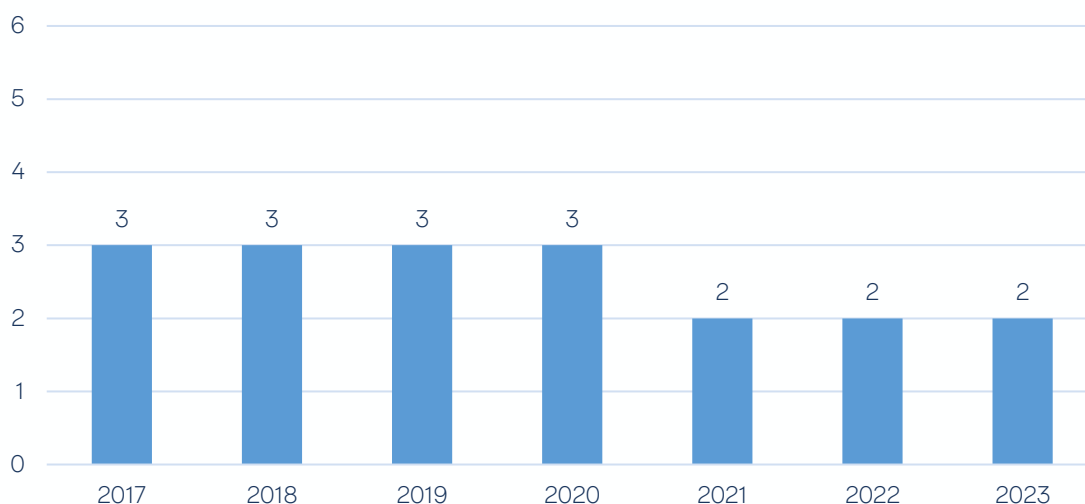

Källa: Polisens trygghetsmätning 2007-2023 och egna beräkningar

Resultaten på båda frågeställningarna förbättrades redan 2017, men det var först vid den senaste undersökningen 2023 som oron att utsättas för överfall och misshandel blev så pass låg att problemet inte längre uppfattades som särskilt påtagligt, enligt polisens definition. Det skiljer sig emellertid fortsatt en problemnivå mellan frågeställningarna, vilket i övrigt relativt ofta har varit fallet. En slutsats av detta är invånarnas trygghet ute i bostadsområdet på kvällen sannolikt beror på fler saker än bara oro att utsättas för överfall och misshandel.

Sedan 2017 finns det även ett mått på lokalsamhälletillit i polisens trygghetsmätning, i form av en fråga om sammanhållningen i bostadsområdet. Denna är intressant då forskning har visat att människors upplevelse av trygghet delvis beror på om de anser sig kunna lita på andra människor i området där de bor (jfr Trägårdh et al. 2013). Som framgår av figur 4 var sammanhållningen i Helsingborgs bostadsområden så pass låg att det var ett ganska påtagligt problem fram till 2020. Den har emellertid stärkts på senare år, och ligger sedan 2021 på samma lägre problemlivå som i Sverige som helhet. Detta är något som eventuellt kan ha bidragit till den ökade tryggheten 2023, men är sannolikt inte hela förklaringen.

Figur 4. Svag sammanhållning i området 2017-2023

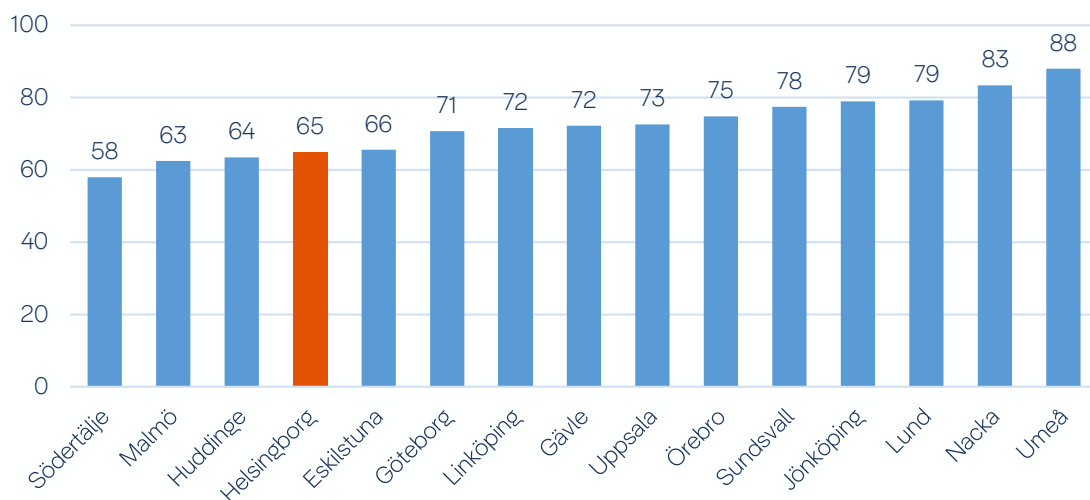
Källa: Polisens trygghetsmätning 2017-2023 och egna beräkningar

Helsingborg jämfört med andra större städer

I Helsingborg är tryggheten utomhus på kvällen inte bara lägre än i Sverige som helhet, utan även än i flera andra större svenska städer. Olika undersökningar ger här en ganska samstämmig bild även om frågeformuleringarna varierar något.² Eftersom resultaten från polisens trygghetsmätning inte är offentligt tillgängliga för alla kommuner visas här i stället resultat från SCBs medborgarundersökning. I figur 5 nedanför visas andelen invånare som känner sig "trygga utomhus i bostadsområdet när det är mörkt ute" från medborgarundersökningen 2023. Som framgår placerar sig Helsingborg i den nedre halvan av fältet med 65 procent trygga, strax före Huddinge, Malmö och Södertälje. Men till skillnad från 2022 är Helsingborg inte längre den större kommun där invånarna är minst trygga enligt detta mått.

² Förutom polisens trygghetsmätning finns bland annat resultat från BRÅs nationella trygghetsmätning, SCBs medborgarundersökning och Uppsala universitets gemenskapsbarometer.

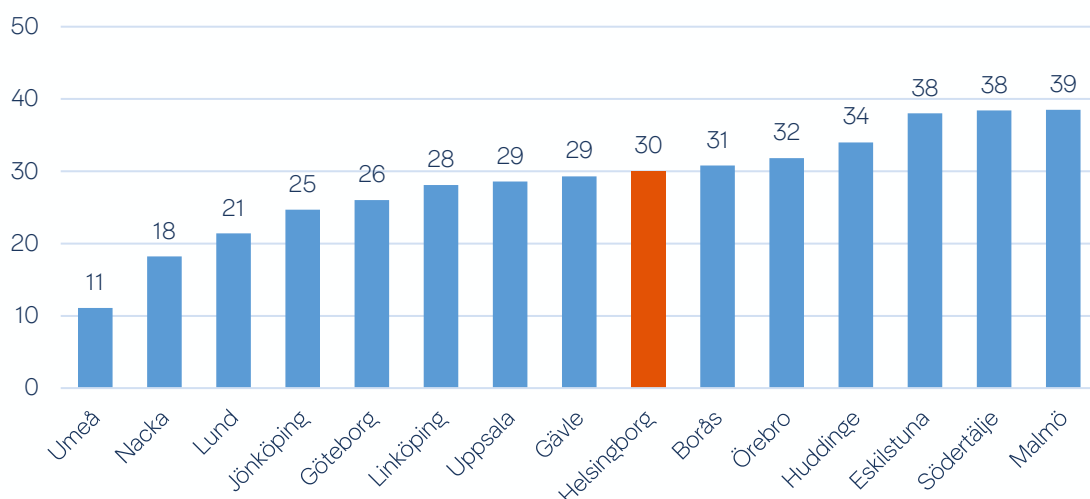
Figur 5. Andel (%) trygga utomhus i bostadsområdet när det är mörkt ute, 2023

Källa: SCB:s medborgarundersökning 2023 och egna beräkningar

I gengäld var "oron att utsättas för våld eller hot ute i samhället" inte anmärkningsvärt hög i Helsingborg jämfört med andra större städer under 2023 enligt medborgarundersökningen (figur 6). Även här syns en tydlig förbättring under senare år i relation till andra kommuner. Så sent som 2021 uppgav 45 procent av helsingborgarna att de var ganska eller mycket oroliga för våldsbrott eller hot ute i samhället, vilket hade sjunkit till 30 procent 2023. Motsvarande bild och utveckling anses i resultaten från polisens trygghetsmätning även om det är svårare att jämföra med enskilda kommuner där. Det är oklart vad den relativt snabba förbättringen jämfört med andra kommuner beror på, och resultaten bör tolkas med viss försiktighet. Men eventuellt skulle det kunna kopplas till polisens och stadens olika satsningar och åtgärder under senare år för att öka invånarnas trygghet och att minska brott och ordningsstörningar.

Figur 6. Andel (%) oroliga för att bli utsatt för våldsbrott eller hot ute i samhället, 2023

Källa: SCB:s medborgarundersökning 2023 och egna beräkningar

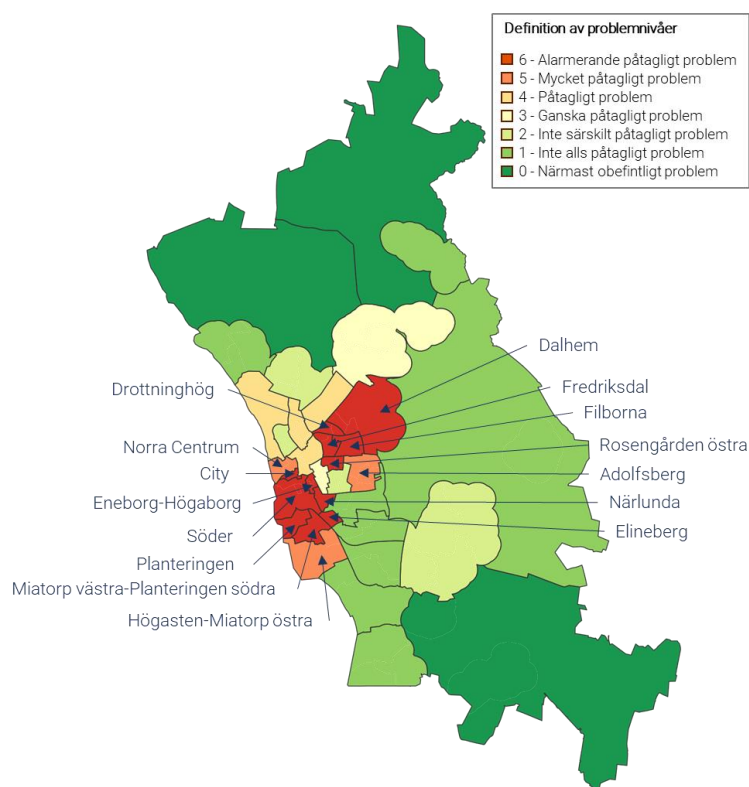
Trygghet och sammanhållning i olika delar av staden

Generellt sett är skillnaderna mellan delområden inom kommuner ofta betydligt större än mellan kommuner. Det visar sig inte bara i data om människors upplevda trygghet utan i motsvarande hög grad i statistik om socioekonomi och hälsa. Detta gäller särskilt i större kommuner som Helsingborg, där det finns många olika typer av bostadsområden med varierande funktion, karaktär och läge. Därför är det inte förvånande att den upplevda tryggheten varierar stort mellan olika delar av Helsingborg enligt polisens trygghetsmätning.

Andelen invånare som känner sig *trygga ute ensamma en sen kväll* är högst på landsbygden och tenderar sedan att minska ju närmare centrum av staden ett bostadsområde ligger. Samtidigt finns stora skillnader inom centralorten, där delområden i och nära centrum samt i nordöstra staden utmärker sig för särskilt svaga resultat. I polisens senaste trygghetsmätning finns det 12 delområden i Helsingborg där tryggheten ute ensam en sen kväll är så låg att det värderas vara ett "alarterande påtagligt problem" (se figur 7). Det är få andra delområden i Sverige som når upp till en så hög problemlnivå.

Lägst andel trygga ute en sen kväll finns i City följt av Dalhem, Eneborg-Högaborg, Fredriksdal, Filborna, Rosengården östra, Planteringen och Drottninghög. Andelen trygga varierar där mellan 27 och 36 procent i den senaste trygghetsmätningen. Det kan jämföras med över 50 procent i Helsingborg som helhet och närmare två tredjedelar trygga i hela Sverige. De flesta delområden med låga resultat är socioekonomiskt svaga, har en hög arbetslöshet, en låg sysselsättning och många lågutbildade. Samtidigt finns flera undantag, där City tillsammans med Norra Centrum utmärker genom att vara socioekonomiskt starka områden med väldigt låga trygghetsciffror.

Figur 7. Problembild "Trygg ute ensam en sen kväll i bostadsområdet" 2023

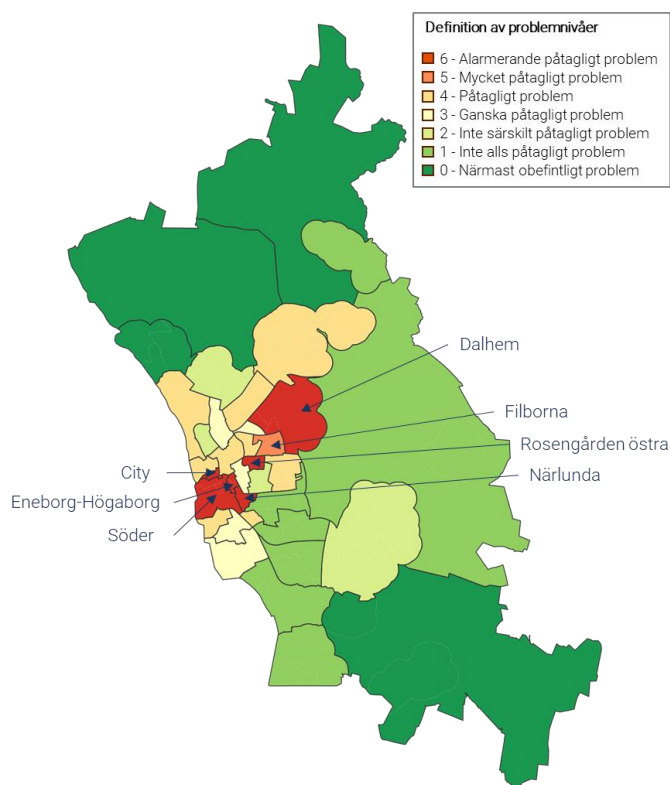
Förklaring: Vid nivå 2 - Inte särskilt påtagligt problem, ligger resultatet nära genomsnittet för riket under perioden 2015-21

I polisens trygghetsmätning ställs frågan om tryggheten ute ensam en sen kväll så att respondenterna förutom att svara "trygg", kan välja "otrygg" respektive "vet ej". Nästa steg blir att se hur svaren fördelar sig från dem som i stället för trygg, kryssat *otrygg* ute ensam en sen kväll i bostadsområdet.

Resultatet liknar det föregående men innehåller samtidigt flera tydliga skillnader. Även här är det delområden i stadens centrala delar och i nordöstra staden som uppvisar sämst resultat, med en hög andel otrygga invånare. Men i stället för 12 delområden är det nu bara sex som har ett "alarmerande påtagligt problem" (jfr figur 8). Mest annorlunda är resultatet på Drottninghög, där otryggheten utomhus ligger på en nivå som närmar sig den för staden som helhet. Där uppgav 35 procent att de känner sig otrygga ute ensamma på kvällen jämfört med 32 procent för Helsingborg som helhet. Skillnaden beror på att hela 29 procent av respondenterna på Drottninghög har valt att svara "vet ej" på frågan. Motsvarande skillnad syns även i områden som Fredriksdal, Planteringen och Elineberg, för att nämna några exempel.

Högst andel otrygga finns i City, på Högaborg-Eneborg och Söder. Där har mellan 61 och 51 procent av de som deltagit i trygghetsmätningen svarat att de är otrygga ute ensam en sen kväll. Höga otrygghets-siffror över 45 procent noteras även för Närlunda, Dalhem, Filborna och Rosengården östra. Det kan jämföras med 32 procent otrygga utomhus i Helsingborg som helhet och 23 procent i Sverige. Även vid detta svarsalternativ är socioekonomiskt svaga områden dominerande bland dem med sämre resultat. Samtidigt ger den deskriptiva analysen så här långt inget tydligt svar på varför många är otrygga i City där socioekonomin är stark eller varför många respondenter på Drottninghög och i flera andra socioekonomiskt svaga områden väljer att kryssa "vet ej" i stället för "trygg" eller "otrygg".

Figur 8. Problembild "Otrygg ute ensam en sen kväll i bostadsområdet" 2023

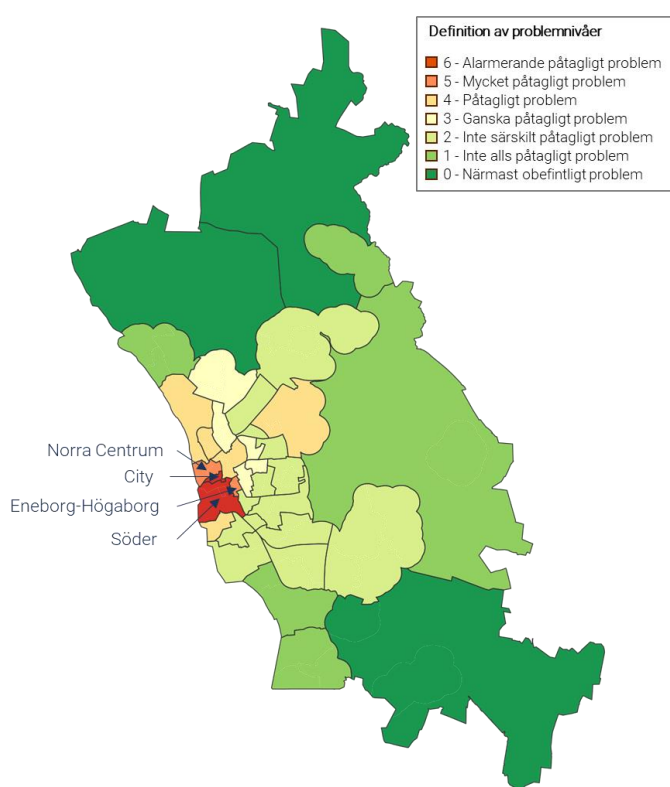
Förklaring: Vid nivå 2 - Inte särskilt påtagligt problem, ligger resultatet nära genomsnittet för riket under perioden 2015-21

Det kan antas att en stor del av förklaringen till varför människor känner otrygghet i bostadsområdet är att de *oroar sig för att bli överfallna eller misshandlade*. Därför är det inte förvånande att denna oro

varierar på ett ganska likartat sätt som känslan av otrygghet ute ensam en sen kväll. Den mest markanta skillnaden är att det här bara finns två områden där oron för överfall och misshandel är så pass hög att det anses vara ett "alarmerande påtagligt problem". Det är City och Söder som sticker ut med 64 respektive 49 procent oroliga för detta (figur 9). Samtidigt är det ett "mycket påtagligt problem" i Norra Centrum och Eneborg-Högarborg med 45 respektive 43 procent oroliga.

Att antalet delområden med höga probleminivåer är färre beror främst på att oron för överfall och misshandel i flera fall mindre påtaglig utanför stadens mest centrala delar. Det gäller till exempel Närlunda, Filborna och Rosengården Östra där probleminivån i detta fall ligger på eller nära genomsnittet för Helsingborg som helhet. Där var 28, 29 respektive 34 procent oroliga för överfall och misshandel i området, vilket kan jämföras med 32 procent i hela Helsingborg och 12 procent i Sverige.

Figur 9. Problembild "Orolig för överfall/misshandel i området" 2023

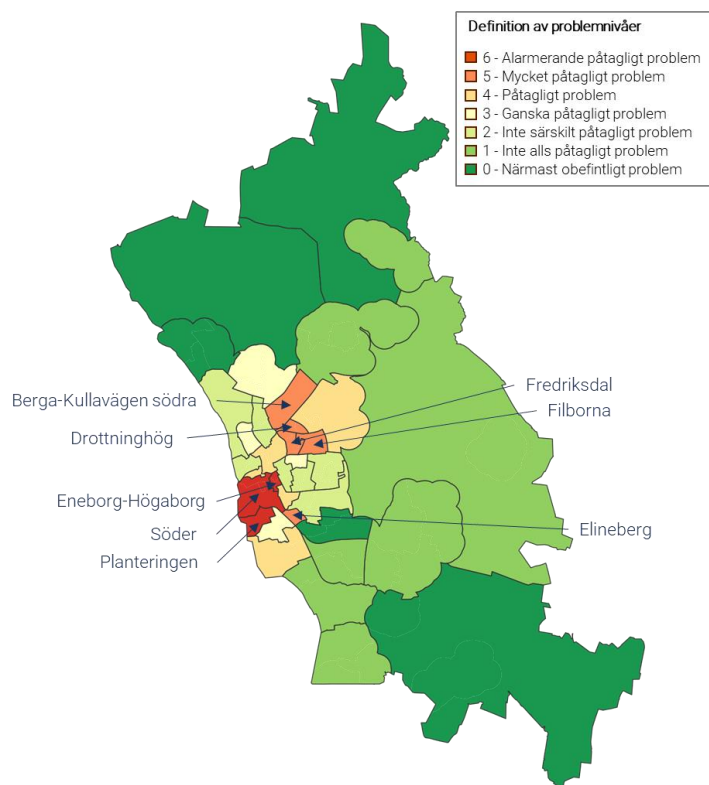

Förklaring: Vid nivå 2 - Inte särskilt påtagligt problem, ligger resultatet nära genomsnittet för riket under perioden 2015-21

Invånarnas upplevelse av *sammanhållning i bostadsområdet* sammanfaller till stor del med deras uppfattning om hur tryggt det är att vistas ute ensamma en sen kväll. Återigen är det främst delområdena i centrum och i de nordöstra delarna av staden som uppvisar svagast resultat. I tre av delområdena är sammanhållningen bland de boende så svag att det bedöms vara ett "alarmerande påtagligt problem". Det gäller Eneborg-Högarborg, Söder och Planteringen, där runt 30 procent av invånarna svarat att sammanhållningen i området är svag (se figur 10). Detta kan jämföras med 15 i Helsingborg och 8 procent i Sverige som helhet.

Vidare bedöms den svaga sammanhållningen vara ett "mycket påtagligt problem" i delområdena Drottninghög, Fredriksdal, Filborna, Elineberg och Berga-Kullavägen södra. Där uppgav upp emot en fjärdedel av de svarande att sammanhållningen är svag.

Figur 10. Problembild "Svag sammanhållning i området" 2023

Förklaring: Vid nivå 2 - Inte särskilt påtagligt problem, ligger resultatet nära genomsnittet för riket under perioden 2015-21

Olika grupper olika trygga

Den upplevda tryggheten i Helsingborg varierar inte bara mellan olika delar av staden men också mellan olika grupper i befolkningen. I polisens trygghetsmätning går det att se hur svaren på de utvalda enkätfrågorna fördelar sig efter bostad, kön och åldersgrupper.

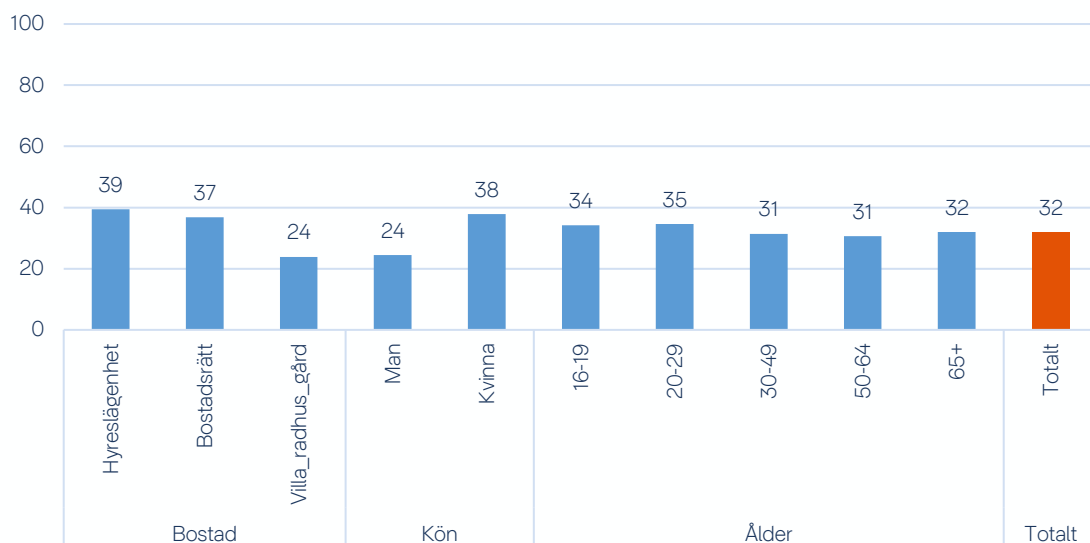
Som framgår av figur 11 är de som bor i hyreslägenhet och bostadsrätt väsentligt mindre *trygga ute ensamma en sen kväll* i bostadsområdet än dem som bor i villa/radhus/gård. Samtidigt är kvinnor som grupp betydligt mindre trygga än män. Vidare är de yngre i åldrarna 16-29 år och dem som är 65 år eller äldre något mindre trygga än dem i åldrarna 30-54 år. Minst trygga är äldre kvinnor som bor i hyresrätt. Endast 30 procent av dem var trygga ute ensamma en sen kväll. I Sverige som helhet var 34 procent av de äldre kvinnorna trygga.

Figur 11. Andel (%) trygga ute ensam en sen kväll i bostadsområdet efter bostad, kön och ålder, 2023

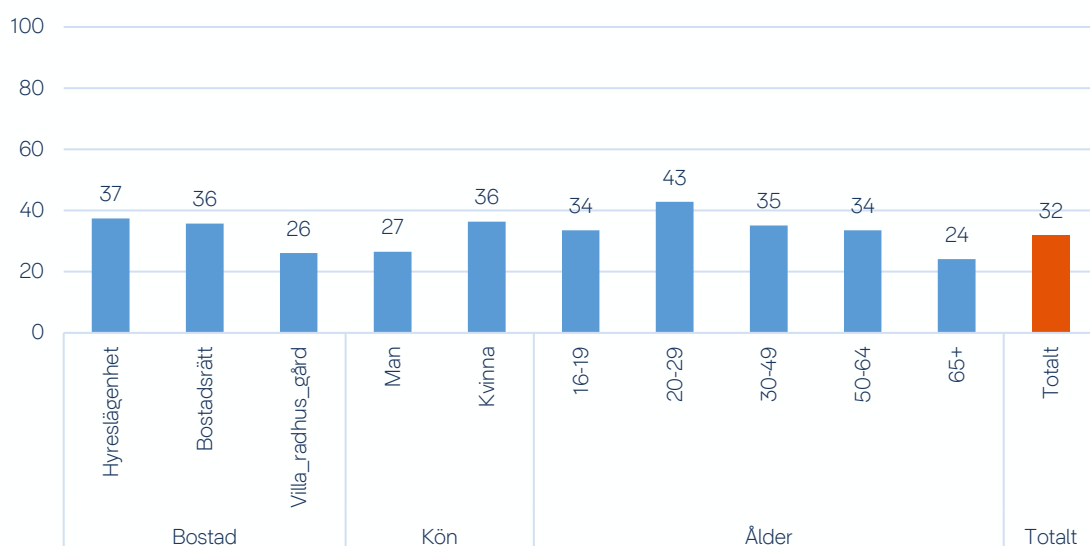
När frågeställningen vänds från *trygg* till *otrygg* ute ensam en sen kväll fördelar sig resultaten på ett relativt likartat sätt (figur 12). De som bor i hyresrättslägenhet och bostadsrätt är mer otrygga än dem som bor i villa/radhus/gård. Samtidigt är kvinnor betydligt mer otrygga än män. Den enda större avvikelsen är att resultatet från åldersgruppen 65+ i detta fall ligger på ungefär samma nivå som genomsnittet. Anledningen till detta är att en något högre andel av de äldre i undersökningen har valt att svara "vet ej" på frågan, 20 procent jämfört med 16 procent totalt sett.

Figur 12. Andel (%) otrygga ute ensam en sen kväll i bostadsområdet efter bostad, kön och ålder, 2023

På motsvarande vis är *oron för överfall och misshandel* i bostadsområdet även större bland dem som bor i hyresrättslägenhet och bostadsrätt än dem som bor i villa/radhus/gård (figur 13). Oron är också större bland kvinnor än män. Men resultaten varierar på ett helt annat vis mellan åldersgrupper jämfört med den rapporterade tryggheten ute på kvällen. Här är dem i åldrarna 65 år och äldre märkbart mindre oroliga än genomsnittet. Samtidigt sticker dem i åldrarna 20-29 år ut med högst andel oroliga. Hela 43 procent av dem var oroliga för att råka ut för överfall eller misshandel i bostadsområdet. Bland kvinnorna i åldersgruppen var det hela 50 procent som kände denna oro, vilket kan jämföras med 47 procent i Sverige som helhet.

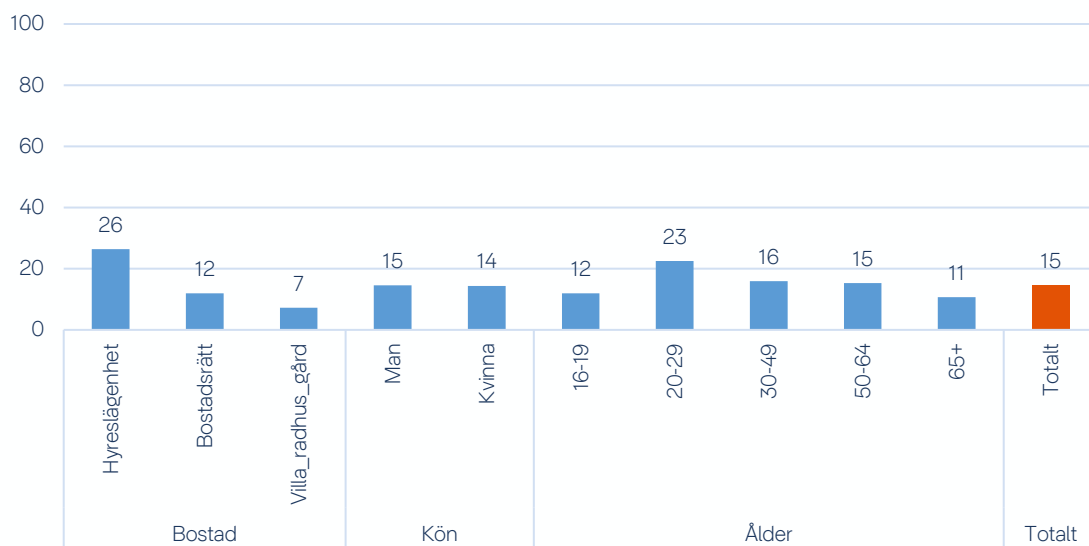
Figur 13. Andel (%) oroliga för överfall/misshandel i området efter bostad, kön och ålder, 2023

Invånarnas uppfattning om *sammanhållningen i bostadsområdet* fördelar sig delvis på likartat sätt som i de övriga tre frågeställningarna. Men även här finns tydliga skillnader. Andelen som uppger svag sammanhållning är betydligt större bland dem som bor i hyresrätt än både bland dem som bor i bostadsrättslägenhet och i villa/radhus/gård (figur 14). Samtidigt är skillnaden mellan mäns och kvinnors uppfattning i det här fallet liten. I gengäld är andelen bland dem i åldrarna 20-29 år som upp-

lever svag sammanhållning i området betydligt högre än genomsnittet. Omvänt är det få i åldrarna 16-19 och 65+ som uppger detta.

Figur 14. Andel (%) som upplever svag sammanhållning i området efter bostad, kön och ålder, 2023

Sammanfattningsvis varierar tryggheten, oron och sammanhållningen relativt mycket mellan olika grupper i Helsingborg. Personer som bor i hyres- eller bostadsrätt känner sig mindre trygga ute ensamma på kvällen än de som bor i villa eller radhus, med äldre kvinnor i hyresrätt som den minst trygga gruppen. Kvinnor är generellt mindre trygga och mer oroade än män, särskilt unga kvinnor som är mest oroliga för överfall. Upplevd sammanhållning i bostadsområdet är också svagare bland hyresgäster och unga vuxna, medan äldre och yngre tonåringar upplever starkare sammanhållning.

Förklaringar till variationer i den upplevda tryggheten

Detta kapitel diskuterar och analyserar variabler som förväntas påverka tryggheten utomhus i Helsingborgs bostadsområden. Syftet är att testa den framtagna hypotesen och undersöka om, hur och i vilken grad variablerna kan förklara invånarnas upplevda trygghet. Förhoppningen är att detta samtidigt ska ge en indikation på varför tryggheten är lägre i Helsingborg jämfört med andra större svenska städer.

Hittills har rapporten fokuserat på hur olika aspekter av trygghet och tillit har utvecklats och fördelats i Helsingborg, samt jämförts med andra kommuner och riket i stort. Här kommer trygghetsresultaten i stället att analyseras och jämföras med registerdata kopplad till socioekonomiska faktorer och vad som här kallas rörlighet. Dessutom ska frågorna om trygghet och oro för våld ställas mot invånarnas svar om förekomsten av olika typer av brott och ordningsstörningar i det egna bostadsområdet. Det handlar med andra ord om variabler kopplad till hypotesen att det är *ordningsstörningar*, *socioekonomi* och *rörlighet* som påverkat tryggheten mest.

Trygghetsfrågor och förklarande variabler

I det här avsnittet redovisas den statistik som ska ingå i analysen. Tabell 1 ger en översikt över tryggheten i stadens 36 områden, med information om viktat medelvärde, standardavvikelse, samt minimi- och maxvärden. Siffrorna visar att en majoritet av helsingborgarna känner sig trygga ute ensamma en sen kväll men att andelen varierar mycket mellan olika områden. Andelen otrygga ute och oroliga för överfall och misshandel är generellt sett lägre, men även här finns en betydande variation mellan olika delområden. Motsvarande gäller även frågeställningen om sammanhållningen i bostadsområdet även om medelvärdet där är betydligt lägre.

Tabell 1. Deskriptiv statistik efter utvalda frågeställningar om trygghet och tillit i bostadsområdet

Variabel	N	Medelvärde (%)	Standardavvikelse	Min (%)	Max (%)
Trygg ute ensam en sen kväll	36	52,3	16,4	26,6	86,2
Otrygg ute ensam en sen kväll	36	32,7	13,0	8,6	62,9
Orolig för överfall/misshandel	36	31,1	10,8	7,5	64,3
Svag sammanhållning i bostadsområdet	36	15,4	8,5	1,6	31,6

Källa: Polisens trygghetsmätning 2023 och egna beräkningar

Tabell 2 visar statistik över de förklarande variabler som ska ingå i analysen. Generellt sett är variationen mellan delområdena hög. Till exempel är arbetslösheten bland personer i åldern 18-64 år i genomsnitt 9,0 procent, men den varierar mellan 2,8 och 22,0 procent mellan området med lägst och högst arbetslöshet. Hög arbetslöshet kan förväntas leda till lägre trygghet eftersom det har en negativ påverkan på människors livssituation. Motsvarande gäller när andelen förvärsarbetande är låg.

Utbildningsnivån är en annan faktor som påverkar människors förutsättningar. Andelen personer med endast förgymnasial utbildning bland 25-64-åringar är i genomsnitt 12,2 procent, men även här varierar det mycket mellan olika stadsdelar. Låg utbildningsnivå indikerar socioekonomiska utmaningar som kan påverka upplevelsen av trygghet negativt.

Statistiken visar att andelen unga vuxna i åldern 20-29 år varierar betydligt mellan Helsingborgs olika stadsdelar, med ett genomsnitt på 15,5 procent. Unga vuxna är ofta mer flyttbenägna och rörliga än

andra åldersgrupper, vilket kan påverka den sociala sammanhållningen i ett område. Antalet små lägenheter (1-2 rum och kök) varierar också mycket mellan olika stadsdelar, med ett genomsnitt på 19,4 procent. En hög andel små lägenheter kan indikera en mer rörlig befolkning. Stora flyttströmmar till och från områden, så kallad omflyttning, kan signalera social instabilitet och i förlängningen tänkas påverka känslan av trygghet bland invånarna.

Statistik relaterad till brott och ordningsstörningar visar tydliga mönster som kan förväntas påverka tryggheten och oron för brott. Till exempel är förekomsten av narkotikapåverkade personer relativt hög, med ett genomsnitt på 19,7 procent, vilket tyder på att droger är ett synligt problem i många områden. Förekomsten av berusade personer utomhus, med ett genomsnitt på 17,7 procent, bidrar också sannolikt till otryggheten i flera stadsdelar.

Andra faktorer som påverkar tryggheten är bråk och slagsmål utomhus samt trakasserier av kvinnor, med medelvärden på 13,4 respektive 8,2 procent. Dessa händelser kan förväntas skapa större otrygghet bland invånarna. Att 18,1 procent av alla svarande har observerat narkotikaförsäljning indikerar dessutom att kriminella aktiviteter är spridda i flera områden, vilket även kan förväntas påverka den upplevda tryggheten negativt.

Tabell 2. Förklarande variabler för trygghet i delområden, deskriptiv statistik

Variabel	N	Medelvärde (%)	Standardavvikelse	Min	Max
Arbetslösa som andel av befolkningen 18-64 år	36	9,0	5,3	2,8	22,0
Andel förvärvsarbetande 20-64 år	36	74,9	9,2	52,4	88,4
Andel med förgymnasial utbildning 25-64 år	36	12,2	6,3	3,5	28,0
Andel unga vuxna 20-29 år	36	15,5	6,4	5,8	33,6
Omflyttning som andel av befolkningen	36	30,9	11,4	14,1	50,1
Andel invånare som bor i 1-2 rok	36	19,4	14,4	0,0	55,7
Narkotikapåverkade personer	36	19,7	11,5	2,9	55,2
Berusade personer utomhus	36	17,7	11,8	4,0	57,3
Folk bråkar och slåss utomhus	36	13,4	9,6	2,1	45,5
Kvinnor antastas i området	36	8,2	4,9	1,2	25,2
Observerat narkotikaförsäljning	36	18,1	10,4	0,6	43,4

Källa: Polisens trygghetsmätning 2023, SCB och egna beräkningar

Anmärkning: Arbetslösa och förvärvsarbetande avser 2021, förgymnasial utbildning, omflyttning och invånare 1-2 r o k avser 2022. Resterande variabler kommer från polisens trygghetsmätning 2023.

Hög samvariation mellan analysens variabler

Tabell 3 visar att frågorna kopplat till upplevd tillit och trygghet (variabel 1-4) generellt sett har en hög samvariation med de förklarande variablerna (5-15). Till exempel har delområden med en hög andel *trygga ute ensamma en sen kväll* en signifikant lägre andel unga vuxna än andra delområden. De har också en lägre andel arbetslösa och fler som förvärvsarbetar. Dessutom är andelen invånare som rapporterar olika typer av ordningsstörningar, så som öppen narkotikaförsäljning eller bråk och slagsmål i området, lägre.

Omvänt har delområden med en hög andel *oroliga för överfall/misshandel* en signifikant högre andel unga än andra delområden. De är också betydligt vanligare att invånarna där uppger ordningsstörningar i bostadsområdet. I gengäld har befolkningen där inte nödvändigtvis en högre arbetslöshet eller lägre utbildningsnivå än i andra områden, även om det finns en viss korrelation.

Tabell 3. Korrelationsmatris för Helsingborgs 36 delområden

		Trygghet och tillit				Rörlighet			Socioekonomi			Ordningsstörningar				
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	Trygg ute ensam sen kväll	1														
2	Otrygg ute ensam sen kväll	-0,96	1													
3	Oro för överfallen/misshandlad i området	-0,77	0,86	1												
4	Svag sammanhållning i bostadsområdet	-0,86	0,82	0,65	1											
5	Andel unga vuxna 20-29 år	-0,77	0,79	0,70	0,88	1										
6	Omflyttning som andel av befolkningen	-0,82	0,78	0,65	0,91	0,88	1									
7	Andel invånare som bor i 1-2 rok	-0,78	0,79	0,70	0,83	0,91	0,82	1								
8	Arbetslöshet	-0,75	0,61	0,31	0,84	0,63	0,78	0,58	1							
9	Förvärvsfrekvens	0,79	-0,68	-0,40	-0,85	-0,67	-0,80	-0,65	-0,97	1						
10	Förgymnasial utbildning	-0,68	0,54	0,22	0,75	0,54	0,66	0,47	0,96	-0,94	1					
11	Observerat narkotikaförsäljning i området	-0,79	0,86	0,85	0,63	0,69	0,64	0,76	0,36	-0,46	0,27	1				
12	Kvinnor antastas i området	-0,68	0,78	0,85	0,63	0,62	0,66	0,60	0,41	-0,51	0,33	0,74	1			
13	Narkotikapåverkade personer, utomhus	-0,79	0,85	0,84	0,64	0,69	0,69	0,69	0,48	-0,60	0,45	0,83	0,87	1		
14	Berusade personer, utomhus	-0,67	0,74	0,79	0,51	0,55	0,62	0,57	0,32	-0,43	0,25	0,76	0,88	0,92	1	
15	Folk bråkar och slåss, utomhus	-0,72	0,79	0,82	0,68	0,69	0,72	0,63	0,48	-0,58	0,40	0,73	0,92	0,91	0,88	1

Något annat som framgår av tabellen är att det finns en hög samvariation mellan många av *de förklarande variablerna* (5-15). Det gäller särskilt inom de tre kategorierna "Rörlighet", "Socioekonomi" och "Ordningsstörningar", markerat med blått i tabellen.

Eftersom variablerna inom kategorierna är starkt korrelerade blir det svårt att separera deras individuella effekter i analysen. Detta gör det svårt att hålla isär vad som egentligen påverkar invånarnas upplevelse av trygghet. Ett extremt fall är korrelationerna mellan arbetslöshet, förvärvsfrekvens och utbildningsnivå, som ligger mellan 94 och 97 procent. Det indikerar att dessa variabler mäter samma underliggande fenomen, nämligen invånarnas socioekonomi. Till exempel, eftersom både arbetslöshet och utbildningsnivå är starkt korrelerade, kan det vara svårt att säga om det är bristen på jobb eller utbildning som påverkar trygghetskänslan mest.

För att hantera detta används indexerade och sammanvägda data för de tre kategorierna i den fördjupade analysen. På så vis minskar risken för missvisande resultat och alltför långtgående slutsatser. Denna metod gör det också möjligt att avslöja bredare samband som inte skulle vara lika tydliga om man bara tittade på enskilda variabler. Därmed blir det enklare att förstå och förklara de observerade mönstren.

Effekter av socioekonomi, rörlighet och ordningsstörningar

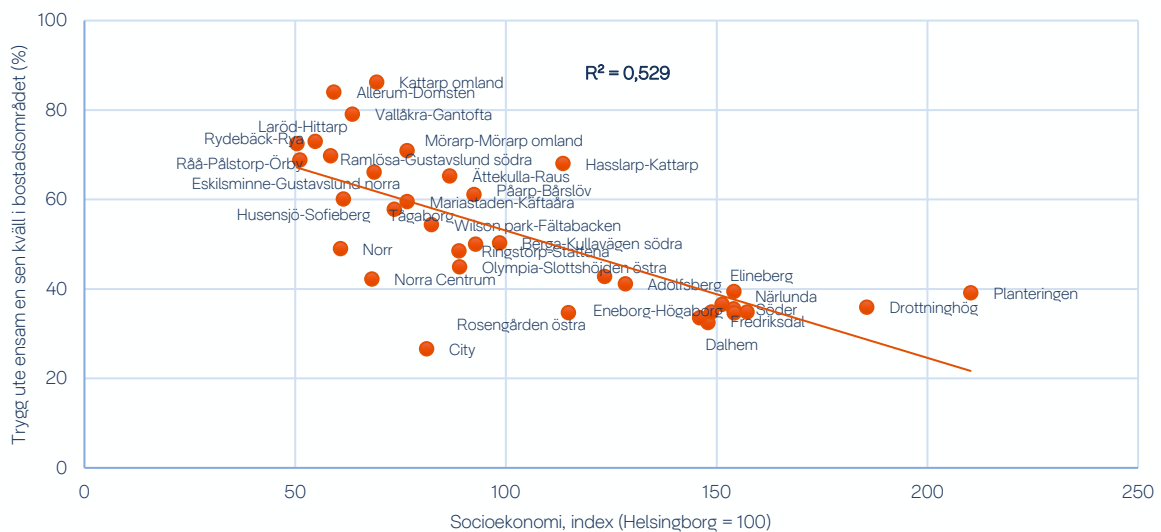
I detta avsnitt analyseras hur helsingborgarnas upplevda trygghet påverkas av socioekonomi, rörlighet och ordningsstörningar. Syftet är att försöka ta reda på hur dessa tre variabelkategorier påverkar tryggheten i Helsingborgs bostadsområden och hur de förhåller sig till varandra. För att göra detta analyseras först de fyra utvalda trygghetsfrågorna var och en för sig. Därefter vägs resultaten samman i en syntes för att få överblick över hur betydelsefullt socioekonomi, rörlighet och ordningsstörningar är för invånarnas trygghet och tillit till varandra. Målet är att få en uppfattning om hur mycket varje enskild variabelkategori påverkar tryggheten i Helsingborg.

Trygg ute ensam en sen kväll i bostadsområdet

Figur 15 visar hur andelen trygga ute ensam en sen kväll samvarierar med socioekonomi (index baserat på Helsingborg = 100) i Helsingborgs delområden. Det statistiska sambandet är starkt och signifikant med ett R^2 värde på 0,529. De delområden som har ett lågt indextal med en låg arbetslöshet, en hög sysselsättning och en låg andel lågutbildade tenderar alltså att ha en hög andel invånare som känner sig trygga ute på kvällen i bostadsområdet. Det gäller till exempel i delområdena Rydebäck-Rya och Laröd-Hittarp där över 70 procent är trygga ute. Motsatt är tryggheten generellt sett låg i områden med en svag socioekonomi och ett högt indextal. Här återfinns delområden så som Söder, Fredriksdal och Närlunda med under 40 procent trygga.

Men det finns även grupper av delområden som delvis avviker från mönstret. Norr, Norra Centrum och City är exempel på detta. Där är tryggheten ute på kvällen i bostadsområdet lägre än vad som kunde förväntas om det bara var socioekonomi som påverkade den. Omvänt är tryggheten högre än vad som kunde förväntas i delområdena Kattarp omland, Allerum-Domsten och Vallåkra-Gantofta ute på landsbygden. Motsvarande gäller även Planteringen och Drottninghög, som trots stora socioekonomiska utmaningar har en högre andel trygga än till exempel City. Redan här går det alltså att misstänka att socioekonomi inte är den enda faktorn som påverkar hur trygga helsingborgarna känner sig ute ensamma en sen kväll i bostadsområdet.

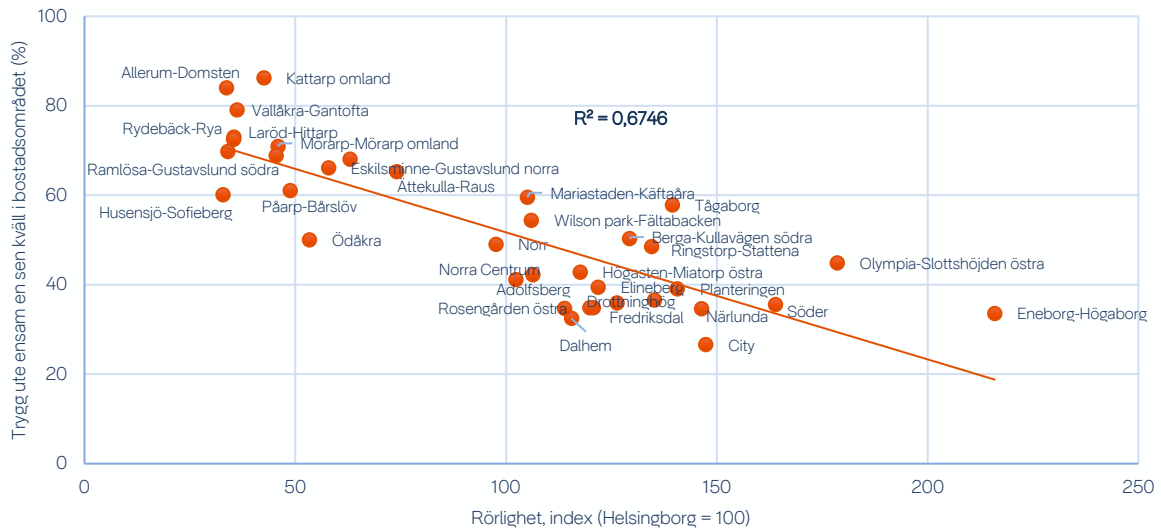
Figur 15. Trygg ute ensam en sen kväll i bostadsområdet (%) och Socioekonomi, index

Figur 16 visar hur andelen trygga ute på kvällen samvarierar med rörlighet i Helsingborgs delområden. Sambandet är starkt och signifikant ($R^2 = 0,675$). Generellt sett är tryggheten hög i delområden med en låg rörlighet, det vill säga där det bor få unga vuxna, det finns få mindre lägenheter och flyttströmmarna in och ut ur området är måttliga. Även i detta fall placerar sig områden som Laröd-Hittarp, Vallåkra-Gantofta och Allerum-Domsten långt upp till vänster i figuren.

Omvänt tenderar tryggheten att vara lägre i områden med en hög rörlighet, så som Eneborg-Högaborg, Olympia-slottshöjden östra och Söder. Dessa två delområden sticker samtidigt ut, genom att ha en högre andel trygga än vad som kunde tänkas vara fallet om rörligheten var den viktigaste förklaringen till invånarnas upplevda trygghet. I gengäld är tryggheten något lägre än vad som kunde förväntas i City och Dalhem, med tanke på den relativt sett lägre rörligheten där.

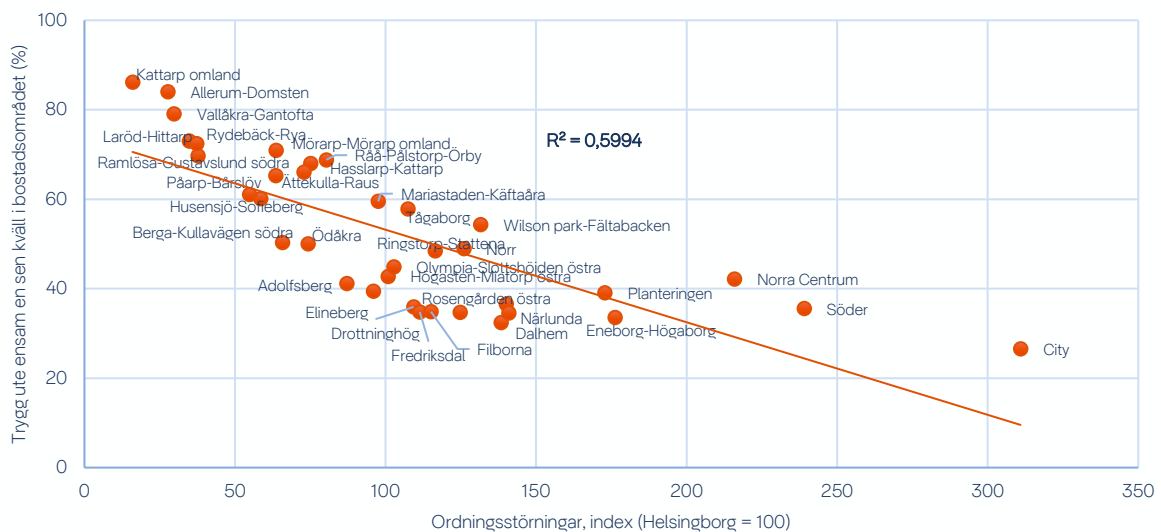
Figur 16. Trygg ute ensam en sen kväll i bostadsområdet (%) och Rörlighet, index

Figur 17 visar hur tryggheten ute en sen kväll samvarierar med förekomsten av ordningsstörningar i bostadsområdet. Även här är sambandet starkt och signifikant ($R^2 = 0,599$). Delområden med få ordningsstörningar och ett lågt indextal tenderar att ha en hög andel invånare som känner sig trygga. Det innebär att generellt sett få av invånarna där uppger sig ha sett narkotikapåverkade och berusade personer på gatan, eller öppen narkotikahandel för att nämna några exempel. Laröd-Hittarp, Vallåkra-Gantofta och Allerum-Domsten utgör sådana delområden. Gemensamt för dem är att de i många fall ligger utanför Helsingborgs centralort.

I andra änden av skalan finns City, Söder och Norra Centrum där ordningsstörningar är vanligt förekommande och tryggheten är låg. Trots det är tryggheten i just dessa tre områden högre än vad som kunde förväntas om det bara var ordningsstörningar som påverkade den. Omvänt borde andelen trygga varit högre i områden som Drottninghög, Elineberg och Frederiksdal med tanke på de lägre indextalen där.

Figur 17. Trygg ute ensam en sen kväll i bostadsområdet (%) och Ordningsstörningar, index

Som vi har sett verkar både socioekonomi, rörlighet och ordningsstörningar bidra till helsingborgarnas upplevda trygghet ute en sen kväll i bostadsområdet. I samtliga fall är sambanden signifikanta och förklaringsgraden hög. Men för att få en fördjupad bild av hur betydelsefulla dessa variabelkategorier är ska de kontrolleras för varandra med hjälp av regressionsanalys. Det kan också ge information om hur väl olika modeller förklarar variationen i trygghet mellan delområdena.

Resultatet av analysen redovisas i tabell 4. Där framgår att socioekonomi, ordningsstörningar och rörlighet tillsammans förklarar över 80 procent av skillnaderna i hur trygga helsingborgarna känner sig ute i sina bostadsområden en sen kväll. Det går även att se hur mycket tryggheten förväntas öka om indextalen minskar med ett steg. Utifrån detta går det exempelvis att skatta att andelen som känner sig trygga ute ensamma en sen kväll på Drottninghög skulle öka från 36 procent till 48 procent om socioekonomin i området nådde upp till genomsnittet för Helsingborg. Tryggheten skulle då närma sig nivån för staden som helhet (54 procent). På motsvarande sätt skulle andelen trygga i City enligt modellen öka från 27 procent till 50 procent om ordningsstörningarna minskade till samma nivå som för Helsingborg som helhet.

Tabell 4. Regressionsresultat för "Trygg ute ensam en sen kväll i bostadsområdet"

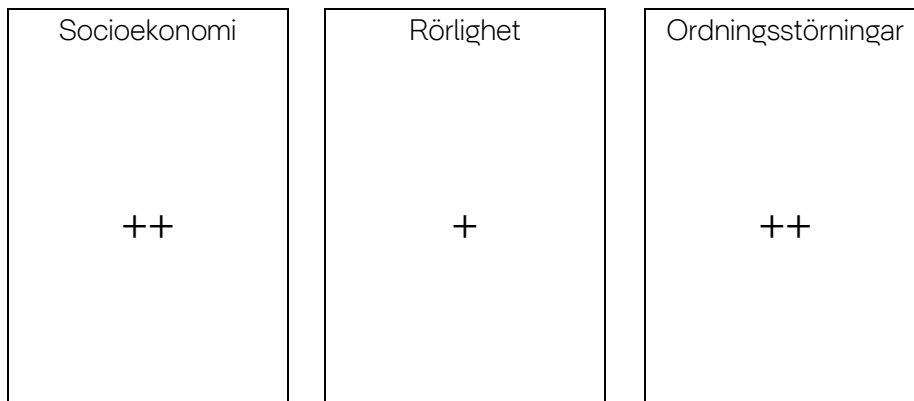
Ostandardiserade b-koefficienter, standardfel			
	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Index socioekonomi	-0,284*** (0,046)	-0,191*** (0,034)	-0,145*** (0,038)
Index ordningsstörningar		-0,152*** (0,023)	-0,109*** (0,029)
Index rörlighet			-0,101* (0,044)
Intercept	81,489*** (5,100)	87,708*** (3,547)	88,369*** (3,350)
N	36	36	36
Adj. R ²	0,515	0,782	0,807

*p<0,05 **p<0,01 ***p<0,001

Med hjälp av ytterligare beräkningar kan vi få en tydligare bild av hur betydelsefulla de tre variabelkategorierna är för den upplevda tryggheten. Dessa beräkningar görs genom att undersöka hur mycket den oförklarade variationen i modell 3 förändras när respektive indexerad variabel tas bort från modellen. Resultatet presenteras ofta som värden mellan 0 och 1, där summan av variabelernas effekt är 1. Men för att göra resultaten lättare att tolka används här i stället plus (+) och noll (0) där betydelsen samlat sett kan vara max fem plustecken.

Som framgår i figur 18 framstår socioekonomi och ordningsstörningar som de viktigaste förklaringarna till hur trygga invånarna känner sig ute ensamma på kvällen i sitt bostadsområde. Dessutom verkar de två kategorierna ha ungefär lika stor betydelse för hur invånarna besvarar frågeställningen. Samtidigt fortsätter rörlighet att spela en viss roll i sammanhanget.

Figur 18. Variablernas skattade betydelse för "Trygg ute ensam en sen kväll"

Förklaring: Figuren visar en uppskattning av de indexerade variabelnas betydelse för hur svaren fördelar sig i undersökningen. Detta baseras på hur mycket varje variabel påverkar residualkvadratsumman (SSE) när de tas bort från den samlade modellen.

Vi har nu analyserat betydelsen av socioekonomi, rörlighet och ordningsstörningar för helsingborgarnas känsla av trygghet ute en sen kväll i det egna bostadsrådet. Men som vi har sett återstår ca 20 procent oförklarad variation i tryggheten. Det är relativt lite men kan ändå vara värt att diskutera.

I figur 19 jämförs den faktiska upplevda tryggheten med vad som kunde förväntas om analysmodellen förklarade all variation. Sannolikheten är hög att delområden som ligger utanför de streckade linjerna verkligen avviker från mönstret. Här återfinns bland annat Söder och Planteringen där den upplevda tryggheten är låg, men ändå betydligt högre än vad som kunde förväntas utifrån förutsättningarna där. Det är oklart vad det beror på men en möjlighet är att polisens och kommunens relativt höga närvaro där påverkar tryggheten positivt utan att det syns på annat vis.

I kontrast till detta har bland annat Rosengården östra och det näraliggande Adolfsberg en lägre trygghet än förväntat. Rosengården östra skiljer här ut sig genom att ha en betydligt lägre andel trygga än både Söder och Planteringen, trots att förutsättningarna enligt modellen är betydligt bättre på Rosengården östra.

Figur 19. Invånarnas upplevda trygghet ute ensam en sen kväll jämfört med förutsättningar

Förklaring: De streckade linjerna avser konfidensintervall beräknade som +/- en halv standardavvikelse

Sammanfattningsvis visar resultaten att främst socioekonomi och ordningsstörningar har betydande inverkan på hur trygga invånarna i Helsingborg känner sig när de är ute ensamma en sen kväll i bostadsområdet. De statistiska analyserna bekräftar att dessa faktorer tillsammans med rörlighet förklarar över 80 procent av variationen i tryggheten. Det är dock tydligt att det även finns andra påverkande faktorer, eftersom vissa områden, såsom Söder och Planteringen, uppvisar högre trygghetsnivåer än förväntat utifrån deras socioekonomiska situation och förekomsten av ordningsstörningar. Omvänt har framför allt Rosengården östra en lägre trygghet än förväntat trots bättre förutsättningar.

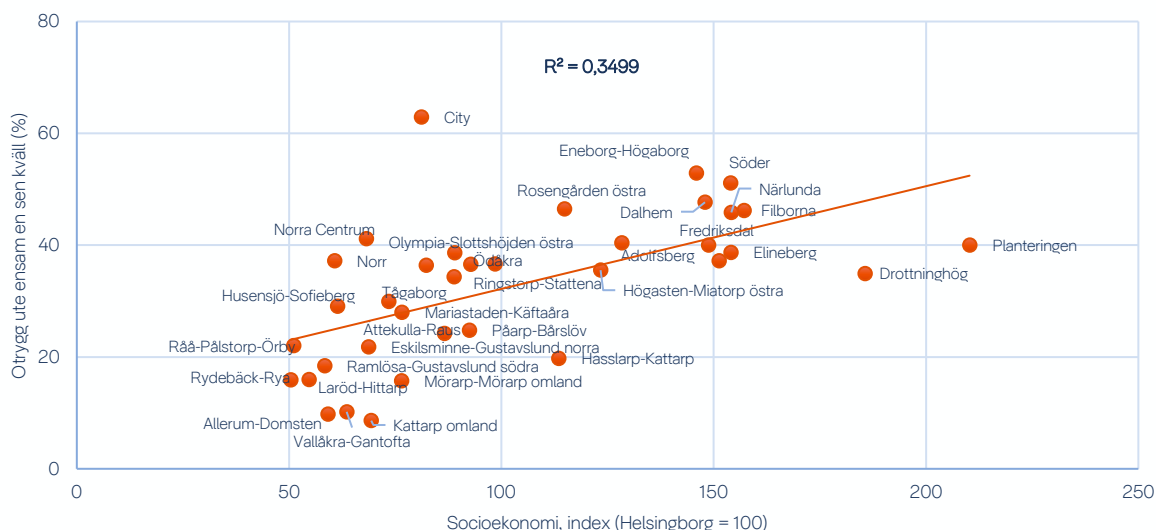
Otrygg ute ensam en sen kväll i bostadsområdet

Figur 20 visar samvariationen mellan andelen *otrygga ute ensam en sen kväll* och socioekonomi i Helsingborgs delområden. Det statistiska sambandet påtagligt men inte särskilt starkt, med ett R^2 -värde på 0,350. Detta tyder på att socioekonomi har viss betydelse för den upplevda otryggheten men att det även finns andra faktorer som påverkar denna känsla. Frågeställningen kan uppfattas som en spegelvänd version av *trygg ute ensam en sen kväll*. Men eftersom det som vi har sett även finns möjlighet att kryssa "vet ej" i undersökningen fördelar sig svaren lite annorlunda och blir därmed intressanta att analysera.

Generellt sett tenderar otryggheten vara högre i områden med svagare socioekonomi. Exempelvis har områden som Söder, Fredriksdal och Närlunda, vilka karaktäriseras av hög arbetslöshet och låg sysselsättning, en hög andel invånare som känner sig otrygga. Till exempel är andelen otrygga invånare över 50 procent på Söder. Samtidigt finns det en handfull socioekonomiskt starka delområden där invånarna upplever nästan eller ungefär lika hög otrygghet. Det gäller till exempel på Norr, i Norra Centrum och i Olympia-Slottshöjden-östra. Samtidigt sticker det relativt välmående City ut med hela 63 procent otrygga.

Omvänt hade Drottninghög och Planteringen 35 respektive 40 procent otrygga, vilket är lägre än vad som kunde förväntas om socioekonomi haft en starkare betydelse. Detta indikerar att socioekonomiska faktorer bara i begränsad utsträckning kan förklara variationen i den upplevda otryggheten.

Figur 20. Otrygg ute ensam en sen kväll i bostadsområdet (%) och Socioekonomi, index

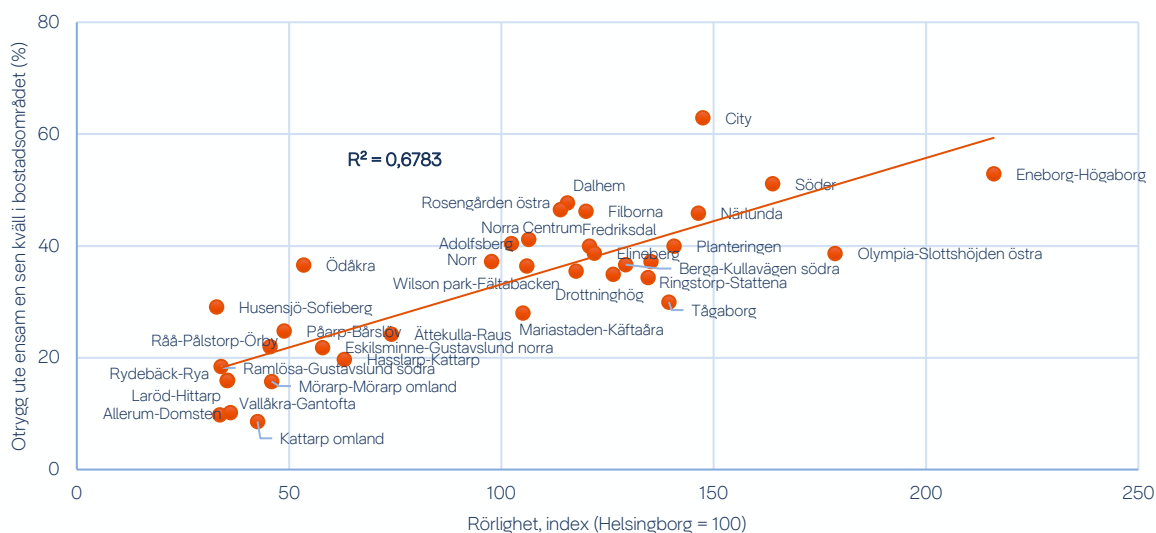

Figur 21 visar hur andelen otrygga ute ensam en sen kväll samvarierar med rörlighet. Sambandet är starkt och signifikant med ett R^2 -värde på 0,678. Som framgår är den upplevda otryggheten generellt sett hög i delområden med en hög rörlighet och ett högt indextal, så som Eneborg-Högaborg, Söder

och Närlunda. Omvänt är andelen otrygga låg i delområden med en låg rörlighet som i Laröd-Hittarp, Vallåkra-Gantofta och Allerum-Domsten. Detta speglar även mönstret som visade sig när frågeställningen trygg ute ensam en sen kväll jämfördes med rörlighet.

Även här finns delområden som avviker relativt mycket från trendlinjen. Framför allt City, men även Dalhem och Rosengården östra sticker ut med en högre andel otrygga än vad den demografiska rörligheten i områdena ensamt kan förklara. Omvänt är otryggheten i ljuset av detta lägre än förväntat i Olympia-Slottshöjden östra och Tågaborg. I gengäld ligger Eneborg-Högaborg här närmare den nivå på otrygghet som det höga indextalet indikerar.

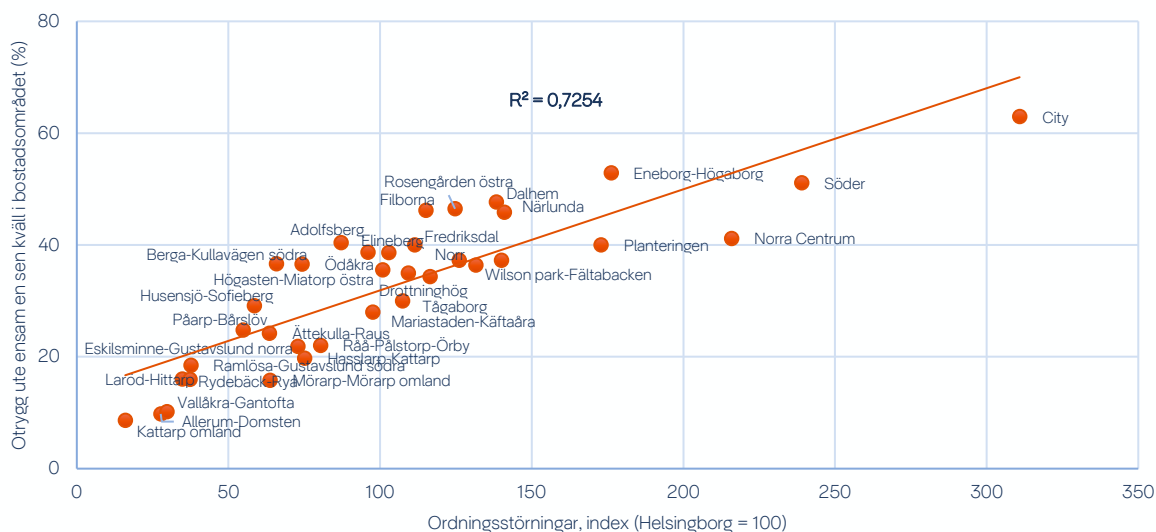
Figur 21. Otrygg ute ensam en sen kväll i bostadsområdet (%) och Rörlighet, index

Figur 22 visar samvariationen mellan upplevd otrygghet och ordningsstörningar. Det finns ett starkt positivt samband med ett R²-värde på 0,725. Delområden med mycket ordningsstörningar och brott, så som bråk och slagsmål på gatan och öppen narkotikaförsäljning, tenderar alltså att ha en hög andel invånare som känner sig otrygga ute på kvällen i bostadsområdet. City sticker ut genom att invånarna där både rapporterar klart flest ordningsstörningar (index över 300) och samtidigt upplever den högsta otryggheten, vilket förstärker sambandet mellan dessa faktorer. Delområdena Söder, Norra Centrum, Eneborg-Högaborg upplever också mycket ordningsstörningar och även här är andelen otrygga hög eller relativt hög. Omvänt är andelen otrygga generellt sett som lägst i delområden med få ordningsstörningar. Det gäller exempelvis Laröd-Hittarp och Kattarp omland där mindre än 20 procent är otrygga ute på kvällen, vilket är mindre än hälften så vanligt som i Helsingborg som helhet att invånarna upplever ordningsstörningar i bostadsområdet.

Även om sambandet är starkt och förklaringsgraden hög finns även i detta fall ett antal delområden som delvis avviker från mönstret. Till exempel kunde otryggheten på Norr förväntas vara ännu högre om det bara var ordningsstörningar som påverkade den. Omvänt borde den i så fall även vara ganska mycket lägre i delområden som Adolfsberg och Filborna där nivån på ordningsstörningarna ligger nära genomsnittet för Helsingborg.

Figur 22. Otrygg ute ensam en sen kväll i bostadsområdet (%) och Ordningsstörningar, index

Sammanlagt verkar det alltså främst vara ordningsstörningar och rörlighet som påverkar hur otrygga helsingborgarna känner sig ute ensam en sen kväll. Regressionsresultaten i tabell 5 visar att ordningsstörningar och rörlighet tillsammans förklarar drygt 80 procent av skillnaderna i den upplevda otryggheten. Förklaringsgraden ökar marginellt när socioekonomi tas med i beräkningarna, men som framgår av modell 3 är effekten av denna variabelkategori inte längre statistiskt signifikant när den kontrolleras för de två föregående. Detta innebär att socioekonomi sannolikt inte har någon större betydelse för invånarnas upplevelse av trygghet ute sent om kvällen i det egna bostadsområdet.

Utifrån modell 2 där socioekonomi inte ingår går det att beräkna att andelen otrygga i City skulle minska från 63 procent till 39 procent om ordningsstörningarna i området minskade till genomsnittet för Helsingborg. Räknas även effekten av rörlighet bort minskar otryggheten ytterligare till 33 procent, det vill säga i stort sett på nivå med Helsingborg (32 procent). På motsvarande vis skulle andelen otrygga i Eneborg-Högaborg falla från 53 procent till 39 procent om rörligheten i området minskade till Helsingborgs nivå, enligt modellen. Om ordningsstörningarna dessutom gick ner till genomsnittet beräknas andelen otrygga minska till 30 procent.

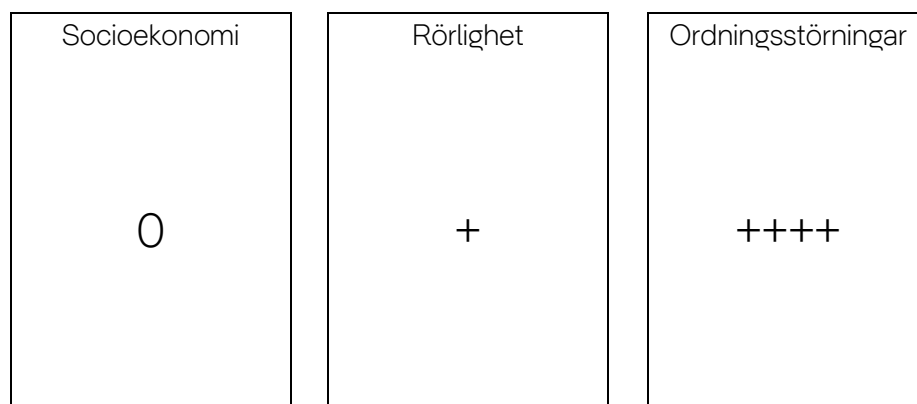
Som nämndes i inledningen av avsnittet finns även "vet ej" som svarsalternativ på frågan om trygg/otrygg ute ensam en sen kväll. Det visar sig att det främst är i socioekonomiskt svaga områden med relativt få ordningsstörningar där invånarna väljer att kryssa detta. En tolkning är att människor tenderar att svara "vet ej" när de inte känner sig helt trygga men samtidigt inte kan sätta fingret på något konkret att vara otrygg över. Det verkar med andra ord inte räcka med en sämre livssituation för att människor ska uppge att de känner sig otrygga ute ensamma en sen kväll.

Tabell 5. Regressionsresultat för "Otrygg ute ensam en sen kväll i bostadsområdet"

Ostandardiserade b-koefficienter, standardfel			
	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Index ordningsstörningar	0,181*** (0,019)	0,114*** (0,023)	0,116*** (0,023)
Index rörlighet		0,119*** (0,030)	0,091* (0,034)
Index socioekonomi			0,047 (0,029)
Intercept	13,812*** (2,305)	9,115*** (2,252)	6,856* (2,624)
N	36	36	36
Adj. R ²	0,717	0,804	0,812

*p<0,05 **p<0,01 ***p<0,001

Den vidare analysen av variabelkategoriernas betydelse för otryggheten bekräftar mycket av det som redan har framkommit. Resultatet illustreras i figur 23 och visar att ordningsstörningar framstår som den viktigaste förklaringen till hur otrygga helsingborgarna känner sig ute ensamma en sen kväll. Rörlighet verkar också spela viss roll, men det är oklart vilken betydelse socioekonomiska faktorer har i sammanhanget. Eftersom effekten av socioekonomi inte längre är statistiskt signifikant i modell 3 ovan har den skattade betydelsen av variabeln satts till noll.

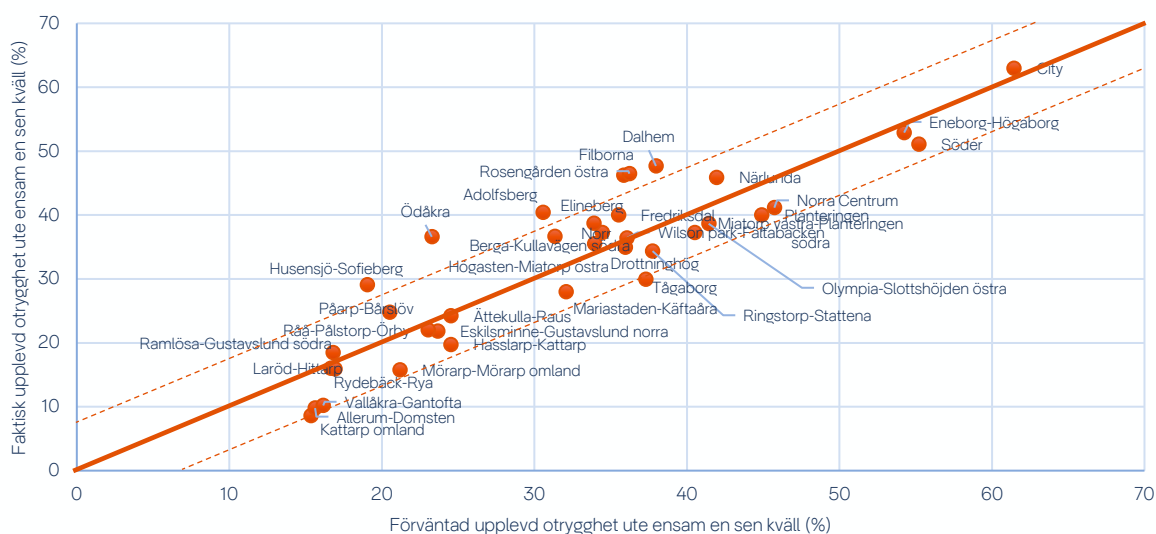
Figur 23. Variablernas skattade betydelse för "Otrygg ute ensam en sen kväll"

Förklaring: Figuren visar en skattning av de indexerade variabelnas betydelse för hur svaren fördelar sig i undersökningen. Detta baseras på resultatet från regressionsanalysen och hur mycket varje variabel påverkar residualkvadratsumman (SSE) när de tas bort från den samlade modellen.

Vi har nu analyserat betydelsen av socioekonomi, rörlighet och ordningsstörningar för helsingborgarnas känsla av otrygghet ute i det egna bostadsrådet. Men även i detta fall återstår ca 20 procent variation i hur invånarna har svarat på frågan som modellen inte kan förklara.

I figur 24 jämförs den rapporterade upplevda otryggheten med vad som kunde förväntas om analysmodellen förklarade all variation. Sannolikheten är hög att delområden som ligger utanför de streckade linjerna verkligen avviker från mönstret. Här återfinns bland annat Dalhem, Filborna, Rosengården östra och Adolfsberg, som alla har en högre andel otrygga än vad som kan förväntas. Det intressanta är att dessa delområden ligger nära varandra och hänger ihop geografiskt. Det går med andra ord inte att utesluta att den högre otryggheten i dessa fyra delområden till viss del beror på samma okända faktor.

Figur 24. Invånarnas upplevda otrygghet ute ensam en sen kväll jämfört med förutsättningar

Förklaring: De streckade linjerna avser konfidensintervall beräknade som +/- en halv standardavvikelse.

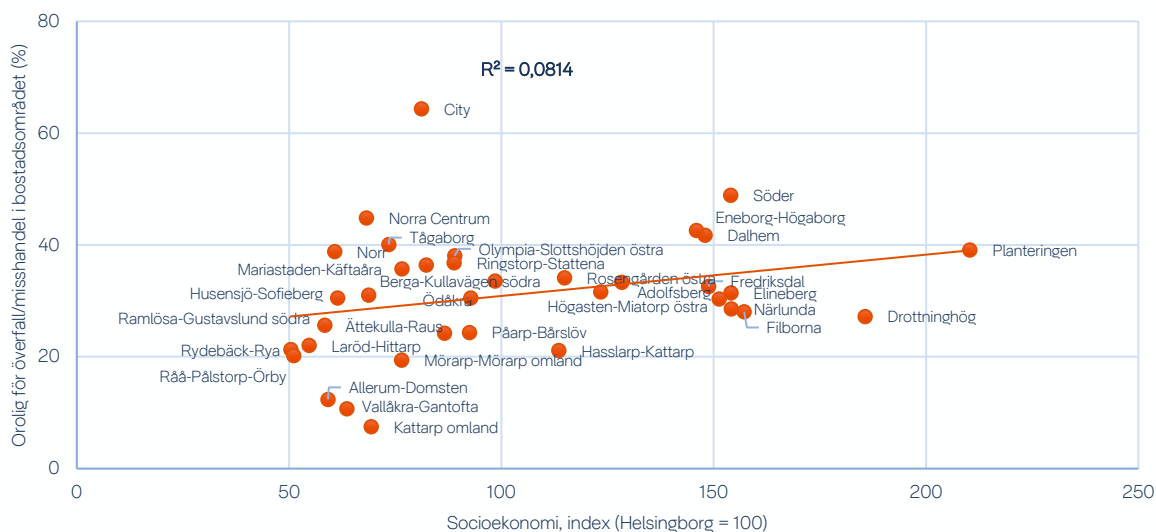
Sammanfattningsvis visar analysen att den upplevda otryggheten ute en sen kväll i Helsingborgs bostadsområden huvudsakligen påverkas av ordningsstörningar och rörlighet. Resultaten från regressionsanalysen indikerar att dessa två variabler förklarar drygt 80 procent av variationen invånarnas otrygghet. Särskilt områden som City och Eneborg-Högaborg skulle kunna minska sin otrygghet avsevärt om ordningsstörningarna och rörligheten reducerades till genomsnittsnivåer för Helsingborg. Vidare visar det sig att sambandet mellan otrygghet och socioekonomi försvinner när det kontrolleras för de övriga två variablerna. Invånare i socioekonomiskt svaga områden med måttliga ordningsstörningar svarar ofta "vet ej" på frågan om de är trygga eller otrygga ute. Det indikerar att de inte känner sig helt trygga, men samtidigt att de inte kan identifiera någon tydlig orsak till detta.

Oro för överfall/misshandel i bostadsområdet

Som tidigare har diskuterats i rapporten är det rimligt att anta att en stor del av det som gör människor är otrygga ute ensamma på kvällen är att de känner oro att utsättas för överfall och misshandel. Eftersom sambandet mellan otrygghet och socioekonomi visade sig vara svagt är det inte förvånande att motsvarande även gäller för denna typ av oro. Som framgår av figur 25 är samvariationen i detta fall ännu lägre, och det statistiska sambandet ottydligt med R²-värde på 0,081.

Det går alltså redan här att dra slutsatsen att människors oro för att de ska råka ut för fysiskt våld ute i det egna bostadsområdet sannolikt har ganska lite att göra med invånarnas livssituation och socioekonomiska förutsättningar. En gemensam nämnare för flera av de områden som har en hög andel oroliga är att de ligger i stadens mer centrala delar. Det mest framträdande exemplet är åter City där hela 64 procent känner oro för överfall och misshandel. Även Söder och Norra Centrum ligger högt med 45-49 procent oroliga. Omvänt är det i stort sett bara delområden på landsbygden som ligger i den nedre änden av skalan. Här återfinns bland annat Kattarp omland, Vallåkra-Gantofta och Allerum-Domsten.

Figur 25. Oro för överfall/misshandel i bostadsområdet (%) och Socioekonomi, index

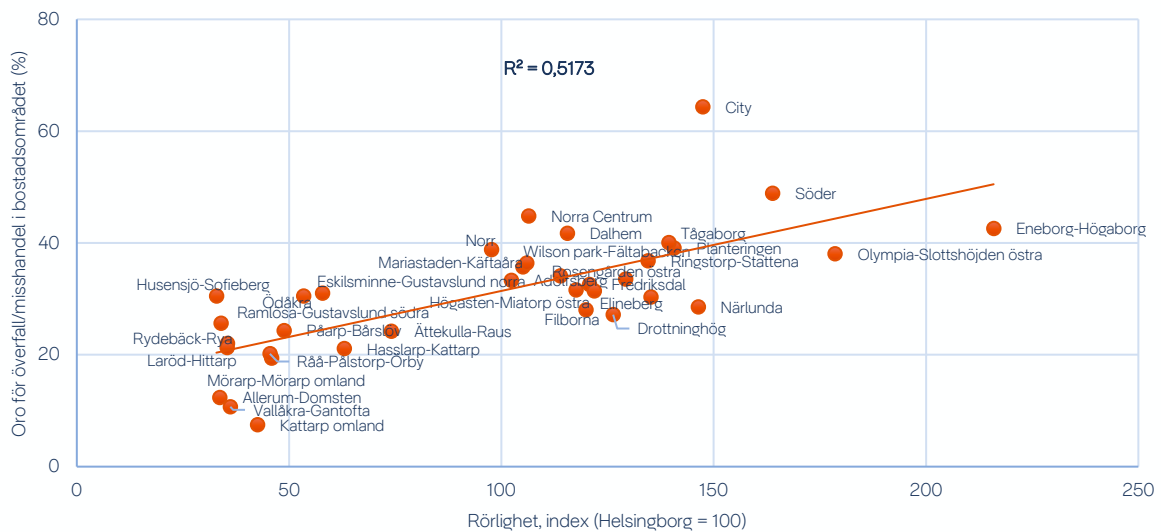

Figur 26 visar sambandet mellan invånarnas oro för överfall eller misshandel i deras bostadsområde och rörligheten i dessa områden. Sambandet är starkt och signifikant, vilket framgår av det relativt höga R²-värdet (0,517). Generellt sett tenderar områden med hög rörlighet att ha en högre andel invånare som oroar sig för överfall och misshandel.

Hög rörlighet innebär som tidigare framgått att området har en stor andel unga vuxna, många mindre lägenheter och/eller en hög omflyttning. Dessa faktorer kan förväntas påverka sammanhållningen och tilliten mellan invånarna negativt, vilket kan tänkas återspeglas i invånarnas oro. Områden som Eneborg-Högaborg och Söder exemplifierar detta mönster tydligt. Båda områdena har hög rörlighet och en stor andel invånare som uttrycker oro för överfall och misshandel. I kontrast till detta finner vi områden med låg rörlighet, såsom Laröd-Hittarp och Vallåkra-Gantofta, där oron för överfall och misshandel är betydligt lägre.

Det är också värt att notera vissa avvikelser från det generella mönstret. Områden som Olympia-Slottshöjden östra har en hög rörlighet men en lägre oro än förväntat, medan City visar motsatt mönster med en lägre rörlighet men högre oro. Dessa avvikelser pekar på att även andra faktorer kan påverka invånarnas oro för överfall och misshandel där.

Figur 26. Oro för överfall/misshandel i bostadsområdet (%) och Rörlighet, index

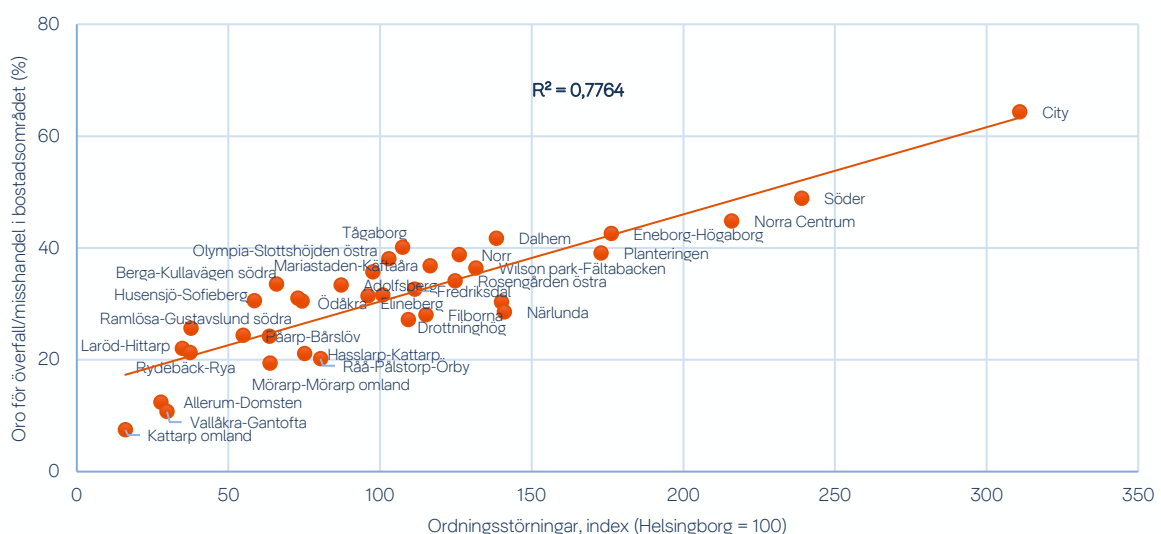

Figur 27 visar sambandet mellan invånarnas oro för att bli överfallna eller misshandlade och förekomsten av ordningsstörningar i deras bostadsområden. Sambandet är starkt och tydligt, med ett högt R²-värde (0,776), vilket indikerar att ordningsstörningar har ännu större betydelse för denna oro.

Delområden med hög förekomst av ordningsstörningar, såsom City, Söder och Norra Centrum, har också en hög andel invånare som oroar sig för överfall och misshandel. City utmärker sig genom att både ha den klart högsta rapporterade förekomsten av ordningsstörningar och den största andelen invånare som känner oro för överfall och misshandel. Detta område illustrerar hur starkt ordningsstörningar kan påverka invånarnas känsla av trygghet.

I kontrast till dessa områden finner vi bostadsområden med låg förekomst av ordningsstörningar, såsom Laröd-Hittarp och Vallåkra-Gantofta. Här är invånarnas oro för överfall och misshandel mycket lägre. Vidare visar utvecklingen på Drottninghög och Planteringen att denna slags oro följer nivån på ordningsstörningarna väl över tid. Detta tyder på att en minskning av ordningsstörningar i ett område kan ha en direkt positiv effekt på invånarnas upplevda trygghet.

Figur 27. Oro för överfall/misshandel i bostadsområdet (%) och Ordningsstörningar, index

Regressionsresultaten i tabell 6 förstärker denna bild ytterligare. Ordningsstörningar har en stark och signifikant effekt på oron för överfall och misshandel i alla modeller som analyserats, vilket understryker vikten av att adressera dessa störningar för att förbättra tryggheten i bostadsområdena. Även när rörlighet och socioekonomi tas med i beräkningen, förblir ordningsstörningar den mest betydelsefulla faktorn.

Utifrån modell 3 går det att beräkna att andelen invånare i City som känner oro för överfall och misshandel skulle minska från 64 procent till 37 procent om ordningsstörningarna i området minskade till genomsnittet för Helsingborg. Räknas även effekten av rörlighet bort minskar oron ytterligare till 33 procent, det vill säga i stort sett på nivå med Helsingborg (32 procent). På motsvarande vis skulle andelen oroliga på Söder gå ner från 49 procent till 31 procent om ordningsstörningarna i området minskade till Helsingborgs nivå enligt modellen.

Tabell 6. Regressionsresultat för "Oro för överfall/misshandel i bostadsområdet"

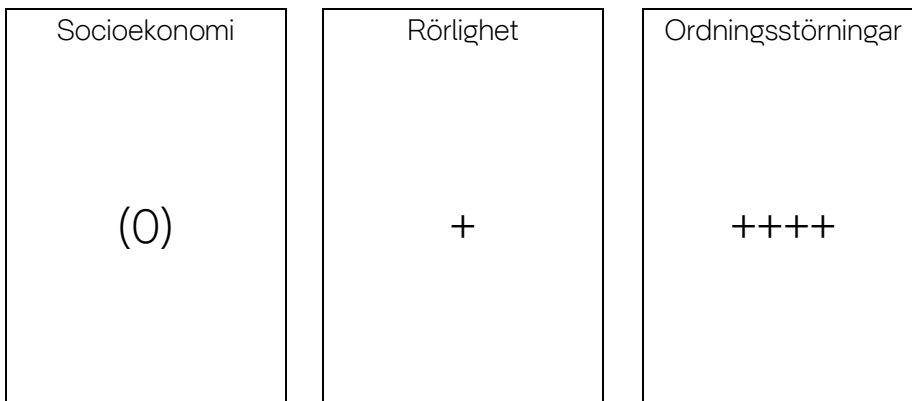
Ostandardiserade b-koefficienter, standardfel			
	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Index ordningsstörningar	0,156*** (0,014)	0,134*** (0,020)	0,131*** (0,019)
Index rörlighet		0,039 (0,026)	0,077* (0,029)
Index socioekonomi			-0,062* (0,025)
Intercept	14,823*** (1,735)	13,294*** (2,000)	16,291*** (2,216)
N	36	36	36
Adj. R ²	0,770	0,777	0,808

*p<0,05 **p<0,01 ***p<0,001

Den fortsatta analysen av de förklarande variabelernas betydelse för hur invånarna besvarar frågeställningen bekräftar den övriga bilden. Resultatet illustreras i figur 28 och visar att ordningsstörningar framstår som den klart viktigaste förklaringen till hur oroliga helsingborgarna känner sig för att utsättas för överfall och misshandel i det egna bostadsområdet. Rörligheten verkar också spela viss roll.

Det verkar emellertid som att oron ökar svagt med en starkare socioekonomi när denna variabel kontrolleras för andra faktorer, i stället för att minska som annars kanske kunde ha förväntats. Därav parenteser runt nollan. Det är oklart vad detta beror på, men skulle eventuellt kunna kopplas till att det finns flera socioekonomiskt starka delområden i centrum av Helsingborg där oron för överfall och misshandel är hög eller relativt hög.

Figur 28. Variablernas skattade betydelse för "Oro för överfall/misshandel i bostadsområdet"

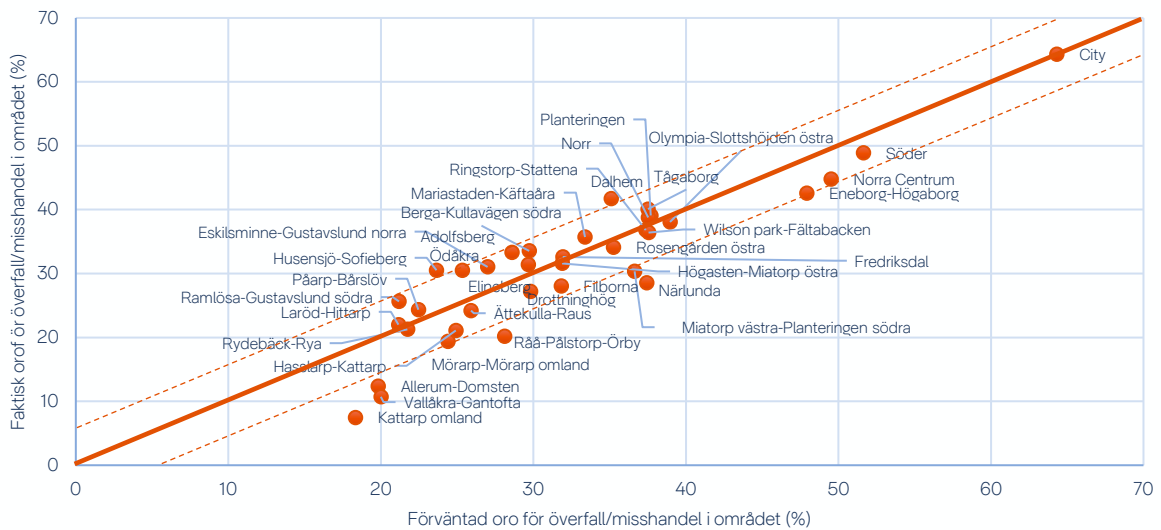
Förklaring: Figuren visar en skattning av de indexerade variabelernas betydelse för hur svaren fördelar sig i undersökningen. Detta baseras på resultatet från regressionsanalysen och hur mycket varje variabel påverkar residualkvadratsumman (SSE) när de tas bort från den samlade modellen.

Vi har nu analyserat betydelsen av socioekonomi, rörlighet och ordningsstörningar för helsingborgarnas oro för överfall och misshandel i det egna bostadsrådet. Men även i detta fall återstår ca 20 procent variation i hur invånarna har svarat på frågan som modellen inte kan förklara.

I figur 29 jämförs den rapporterade oron med vad som kunde förväntas om analysmodellen förklarade all variation. Sannolikheten är hög att delområden som ligger utanför de streckade linjerna verkligen avviker från mönstret. Som framgår är det bara i delområdena Husensjö-Sofieberg och Dalhem där oron för överfall och misshandel med någon större säkerhet kan sägas vara högre än förväntat. Men skillnaden är så pass liten att det inte går att dra några större slutsatser av det. Båda delområden ligger emellertid inom det geografiskt samlade område där den upplevda otryggheten visade sig vara högre än förutsättningarna ger.

Omvänt är oron för överfall och misshandel något lägre än vad som skulle kunna förväntas i delområdena Närlunda och Råå-Pålstorp-Örby. Detta gäller även delområdena Allerum-Domsten, Kattarp omland och Vallåkra-Gantofta i kommunens norra och södra delar. Även här saknas bra förklaringar till vad det kan bero på.

Figur 29. Invånarnas oro för överfall och misshandel jämfört med förutsättningar

Förklaring: De streckade linjerna avser konfidensintervall beräknade som +/- en halv standardavvikelse.

Sammanfattningsvis visar analysen att invånarnas oro för överfall och misshandel i Helsingborgs bostadsområden påverkas starkt av förekomsten av ordningsstörningar. Resultaten visar ett starkt samband ($R^2 = 0,776$) mellan oro för överfall och mängden ordningsstörningar, vilket innebär att invånare i områden med hög förekomst av ordningsstörningar, såsom City, Söder och Norra Centrum, har en högre oro för överfall och misshandel. I kontrast har områden med få ordningsstörningar, som Laröd-Hittarp och Vallåkra-Gantofta, betydligt lägre nivåer av oro. Regressionsanalysen förstärker denna bild ytterligare och visar att även efter kontroll för rörlighet och socioekonomi, kvarstår ordningsstörningar som den mest betydande faktorn. Modellen indikerar att en minskning av ordningsstörningarna till genomsnittsnivån för Helsingborg skulle leda till en avsevärd minskning av oron för överfall i särskilt drabbade områden. Det är tydligt att insatser för att minska ordningsstörningar kan ha en direkt och positiv inverkan på invånarnas upplevda trygghet.

Svag sammanhållning i bostadsområdet

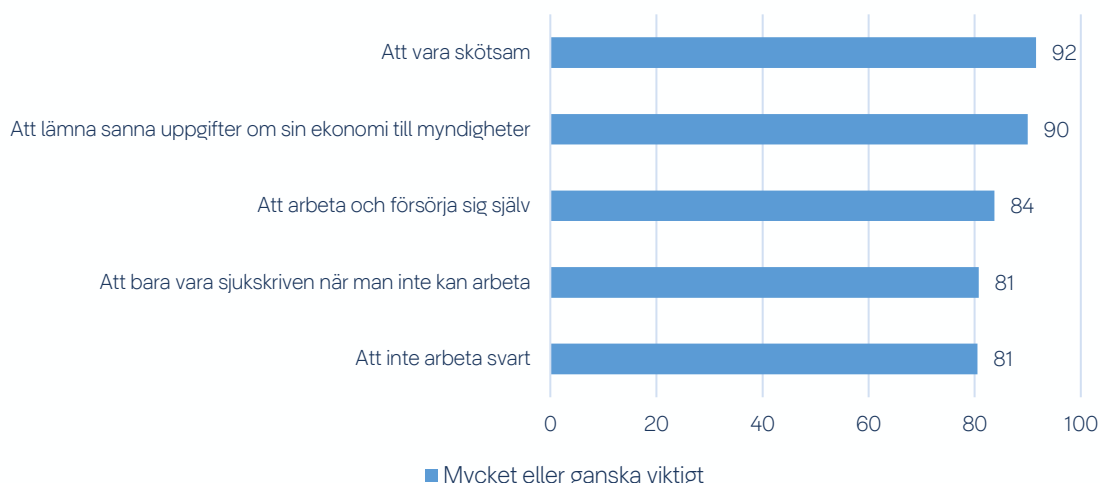
Eftersom rapporten handlar om trygghet i bostadsområden kan det vara intressant att undersöka hur detta spelar samman med tilliten mellan invånarna där, så kallad lokalsamhälletillit. Dessvärre ställs ingen direkt fråga i polisens trygghetsundersökning om hur pålitliga invånarna i det egna bostadsområdet anses vara. I gengäld finns en fråga om hur stark sammanhållningen bland de boende i bostadsområdet är. Även om det inte är helt samma sak, bedöms den ligga tillräckligt nära för att kunna säga något om i hur stor utsträckning invånarna i Helsingborgs bostadsområden litar på varandra.

En hög lokalsamhälletillit anses i sig vara en betydelsefull resurs eftersom det bedöms öka invånarnas vilja att samarbeta i frågor av gemensamt intresse. Tanken är att det stärker invånarnas kollektiva förmåga att motverka lokala problem, inte minst kopplat till trygghet och säkerhet. Dessutom uppfattas det kunna påverka invånarnas livskvalitet och hälsa i positiv riktning.

Olika studier har bekräftat att människors tendens att vilja lita på andra invånare i närområdet till stor del kan förklaras av faktorer i omgivningen. Till exempel visar forskning att förhållanden kopplade till social trygghet har väsentlig påverkan på lokalsamhälletilliten (jfr Trägårdh 2021). Det handlar bland annat om att medborgerliga rättigheter behöver garanteras och en god social service finnas på plats i lokalsamhället för att invånarna ska kunna känna trygghet, och i förlängningen även uppleva tillit till varandra. Motsvarande resonemang görs även om tillgången på arbete respektive privata tjänster i människors närområde.

Lokalsamhälletilliten påverkas även av hur andra invånare i bostadsområdet uppfattas. Om många i området saknar arbete och inte försörjer sig själva verkar det påverka synen på deras pålitlighet. Som framgår i figur 30 blir det ännu värre om de inte anses vara skötsamma eller misstänks fuska med skatter och sociala ersättningar. Dessutom verkar lokalsamhälletilliten påverkas negativt när befolkningen i ett bostadsområde på kort tid blir mer blandad, så som skedde i många resurssvaga områden efter flyktingvågen 2015/16.

Figur 30. Vad som ska till för att uppfattas som pålitlig enligt helsingborgare (%)

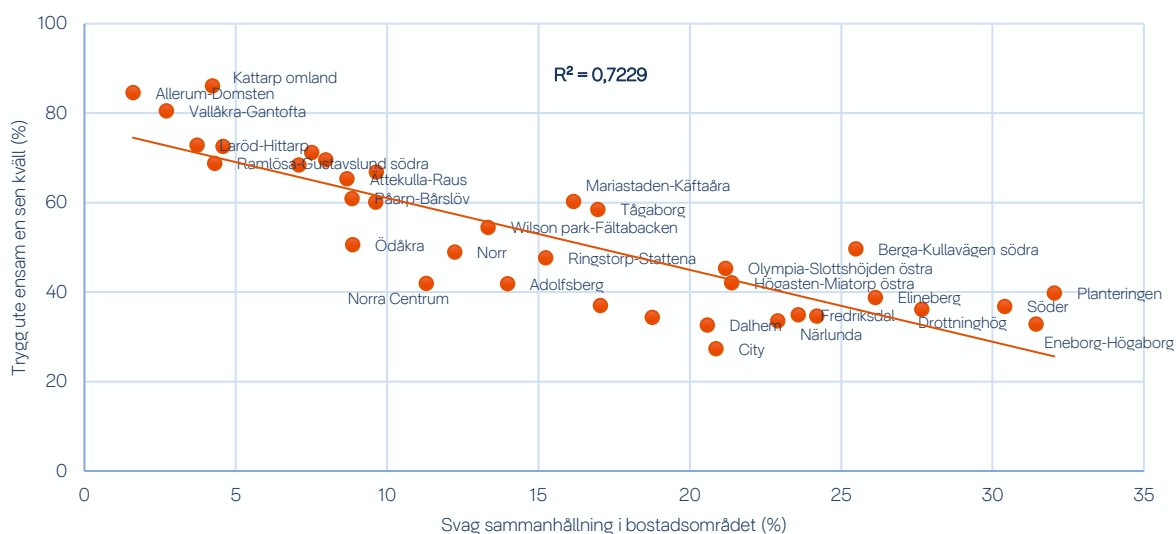

Källa: Gemenskapsbarometern 2024

Vidare har faktorer på individnivå så som utbildningsnivå, inkomst, ålder och bakgrund också betydelse för lokalsamhälletilliten (Wallman Lundåsen 2021). Till exempel uppvisar unga vuxna som grupp en lägre grad av tillit till andra än äldre. Det är rimligt att anta att faktorer i omgivningen på olika sätt samspelar med detta, och påverkar tilliten och sammanhållningen i bostadsområdet.

Figur 31 visar att tryggheten ute i Helsingborgs bostadsområden samvarierar starkt med den upplevda sammanhållningen i området. Isolerat sett förklarar nivån på sammanhållningen över 70 procent av variationen i den upplevda tryggheten utomhus en sen kväll. Frågan är dock om det finns ett direkt orsakssamband mellan variablerna, samt åt vilket håll det i så fall går? Vi vill med andra ord veta om det är tillit och sammanhållning som ger en känsla av trygghet eller omvänt. En kvalificerad gissning är att det är det första som gör sig gällande, det vill säga att en stark sammanhållning som bidrar till en ökad trygghet i den mening som avses här.

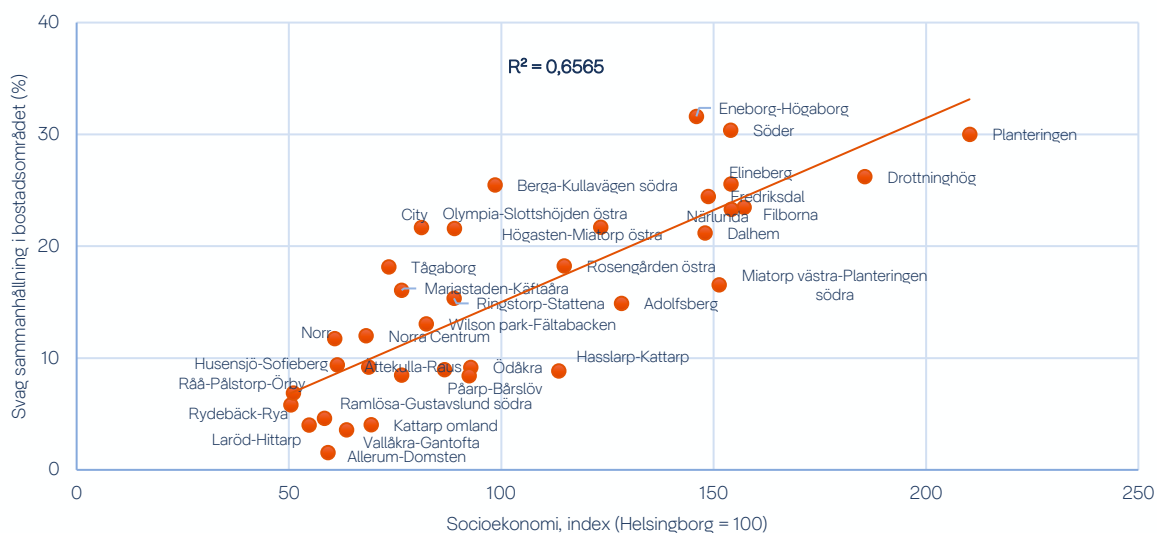
Figur 31. Trygg ute ensam en sen kväll och svag sammanhållning i bostadsområdet (%)

Som tidigare framgått finns ett ganska nära samband mellan trygghet och socioekonomiska faktorer. Med tanke på betydelsen av att arbeta och försörja sig själv för att uppfattas som pålitlig bör det även finnas en tydlig korrelation mellan lokalsamhälletillit och socioekonomi. Det är precis vad som finns, vilket framgår av figur 32 nedanför där sammanhållningen jämförs med socioekonomin i Helsingborgs delområden. Det statistiska sambandet är starkt och signifikant med ett R^2 värde på 0,657. Delområden med en svag socioekonomi och ett högt index tenderar ha en svag sammanhållning och omvänt. Redan här går det alltså att sluta sig till att tilliten mellan invånarna i någon grad påverkar tryggheten ute i bostadsområdet.

Samtidigt visar figuren att det finns en handfull delområden som avviker relativt mycket från trendlinjen. Det gäller exempelvis Eneborg-Högaborg, Söder och Olympia-Slottshöjden östra som alla uppvisar en väsentligt svagare sammanhållning än vad som enbart kan förklaras av socioekonomi. Gemensamt för dessa delområden är att de har en hög rörlighet med en hög andel unga, många små lägenheter och en hög omflyttning.

Figur 32. Svag sammanhållning i bostadsområdet (%) och Socioekonomi, index

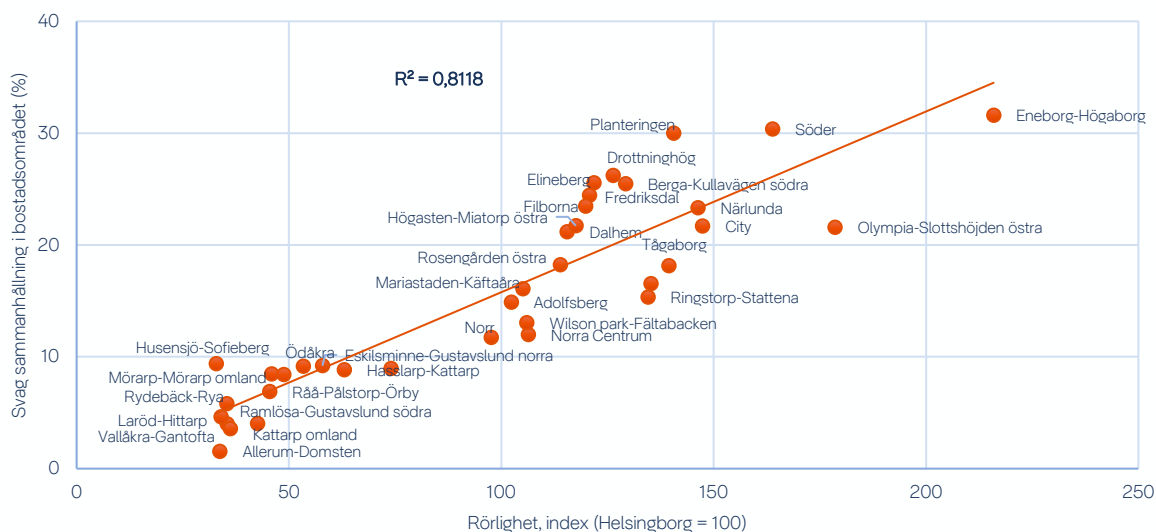

Figur 33 visar att sammanhållningen i bostadsområdet även samvarierar tydligt med rörlighet. Sambandet är i detta fall ännu starkare, med ett R^2 värde på hela 0,811. Som framgår har delområden med en hög rörlighet och ett högt index generellt sett en svagare sammanhållning i bostadsområdet. Detta skulle kunna bero på att ett stort in- och utflöde av människor gör det svårare att utveckla känslan av sammanhållning i lokalområdet.

De tydligaste exemplen på områden med en hög rörlighet och en svag sammanhållning är Eneborg-Högaborg och Söder. Omvänt har områden med låg rörlighet, där andelen unga vuxna är låg och omflyttningen är måttlig, generellt sett en starkare sammanhållning. Det gäller exempelvis Laröd-Hittarp och Vallåkra-Gantofta. Dessa områden, där invånarna tenderar att bo kvar längre, visar att stabilitet i boendet sannolikt bidrar till att stärka lokalsamhälletilliten.

Planteringen och Olympia-Slottshöjden-östra är två delområden som delvis avviker från mönstret. I det första fallet upplever invånarna en svagare sammanhållning än vad rörligheten ensamt kan förklara. Det beror sannolikt delvis på effekten av en svagare socioekonomi. I gengäld är sammanhållningen starkare i Olympia-Slottshöjden-östra än den höga rörligheten där ger sken av. Det kan eventuellt kopplas till att invånarna där är mer resursstarka, med en lägre andel arbetslösa och en högre utbildningsnivå.

Figur 33. Svag sammanhållning i bostadsområdet (%) och Rörlighet, index

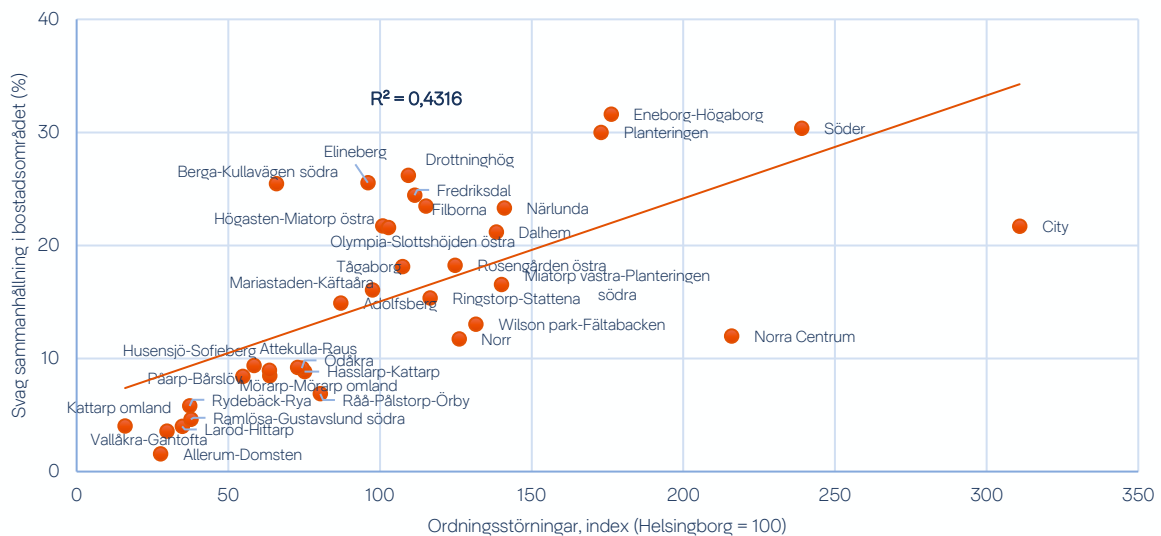

Figur 34 visar samvariationen mellan sammanhållning i bostadsområdet och förekomsten av ordningsstörningar. Sambandet är måttligt starkt med ett R^2 -värde på 0,432 vilket innebär att ordningsstörningar isolerat sett förklarar cirka 43 procent av variationen i den upplevda sammanhållningen. Detta indikerar att ordningsstörningar har mindre effekt på lokalsamhälletilliten i Helsingborgs bostadsområden än både rörlighet och socioekonomi.

Som framgår är den upplevda sammanhållningen ofta svagare i områden med mycket ordningsstörningar. Till exempel har Söder, Eneborg-Högaborg och Planteringen både en hög andel invånare som uppger att sammanhållningen är svag och ett högt index för ordningsstörningar. Samtidigt finns det delområden där sammanhållningen är betydligt starkare än vad som kunde förväntas om ordningsstörningarna hade haft en större betydelse för lokalsamhälletilliten. Det gäller framför allt Norra Centrum och City, där socioekonomin är god. I Norra Centrum där avvikelserna är som störst är rörligheten dessutom relativt måttlig.

Omvänt är sammanhållningen svagare på exempelvis Drottninghög och Elineberg än vad nivån på ordningsstörningarna där kan förklara. I båda områdena rapporterar invånarna ganska genomsnittliga problem med missbrukare och öppen narkotikaförsäljning, och relativt få störs av bråk och slagsmål ute i bostadsområdet. I gengäld är båda områdena resurssvaga och har en något förhöjd rörlighet.

Figur 34. Svag sammanhållning i bostadsområdet (%) och Ordningsstörningar, index

Sammantaget verkar det alltså främst vara rörlighet och socioekonomi som påverkar hur hög den upplevda sammanhållningen är i ett bostadsområde. Regressionsresultaten i tabell 7 visar att rörlighet och socioekonomi tillsammans förklarar 90 procent av skillnaderna i sammanhållningen. Förklaringsgraden är i stort sett oförändrad när ordningsstörningar tas med i beräkningarna, men som framgår av modell 3 är effekten av denna variabelkategori inte längre statistiskt signifikant när den kontrolleras för de två föregående. Detta innebär att ordningsstörningar sannolikt inte har någon större betydelse för lokalsamhälletilliten i Helsingborgs bostadsområden trots den måttligt starka korrelationen mellan dem. I alla fall inte på kort sikt.

Utifrån modell 2 i tabellen går det att skatta att andelen invånare i Drottninghög som upplever svag sammanhållning i bostadsområdet skulle minska från 26 till 19 procent om socioekonomin i området stärktes till genomsnittet för Helsingborg. Om rörligheten dessutom kom ned på genomsnittlig nivå beräknas andelen sjunka med ytterligare tre procentenheter till 16 procent, det vill säga på nivå med Helsingborg som helhet (15 procent). På motsvarande vis skulle andelen som upplever svag sammanhållning sjunka från 32 till 18 procent i delområdet Eneborg-Högaborg om rörligheten minskade till Helsingborgs nivå. Om socioekonomin nådde upp till genomsnittet beräknas andelen falla med ytterligare fyra procentenheter, till 14 procent enligt modellen. Detta innebär att insatser som exempelvis syftar till att minska omflyttningen eller öka sysselsättningen bör kunna bidra till att stärka sammanhållningen i dessa och andra områden.

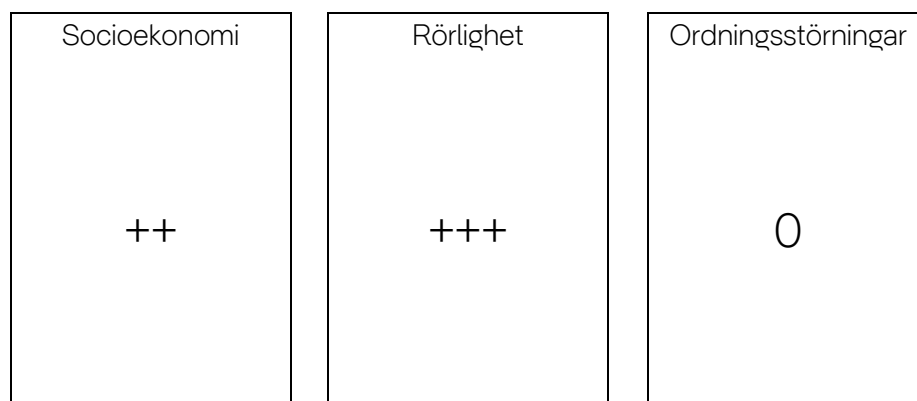
Tabell 7. Regressionsresultat för "Svag sammanhållning i bostadsområdet"

Ostandardiserade b-koefficienter, standardfel			
	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Index rörlighet	0,162*** (0,013)	0,116*** (0,012)	0,111*** (0,016)
Index socioekonomi		0,081*** (0,014)	0,082*** (0,014)
Index ordningsstörningar			0,006 (0,011)
Intercept	-0,382 (1,450)	-4,245** (1,230)	-4,341** (1,258)
N	36	36	36
Adj. R ²	0,806	0,901	0,899

*p<0,05 **p<0,01 ***p<0,001

Den vidare analysen av de förklarande variabelernas betydelse för hur invånarna besvarar frågeställningen bekräftar och tydliggör den övriga bilden. Resultatet illustreras i figur 35 och visar att rörlighet framstår som den viktigaste förklaringen till hur sammanhållningen uppfattas i det egna bostadsområdet. Socioekonomi verkar också ha en väsentlig betydelse. Men det går inte att se någon effekt av den typ av ordningsstörningar som undersöks i den här rapporten.

Det går dock inte utesluta att ordningsstörningar kan ha en indirekt påverkan på lokalsamhälletilliten som inte syns i den statistiska analysen. En hög brottslighet som genererar mycket ordningsstörningar kan tänkas påverka ett bostadsområdes attraktivitet och därmed bidra till en större omflyttning och att mer resursstarka individer väljer att bosätta sig någon annan stans.

Figur 35. Variablernas skattade betydelse för "Svag sammanhållning i bostadsområdet"

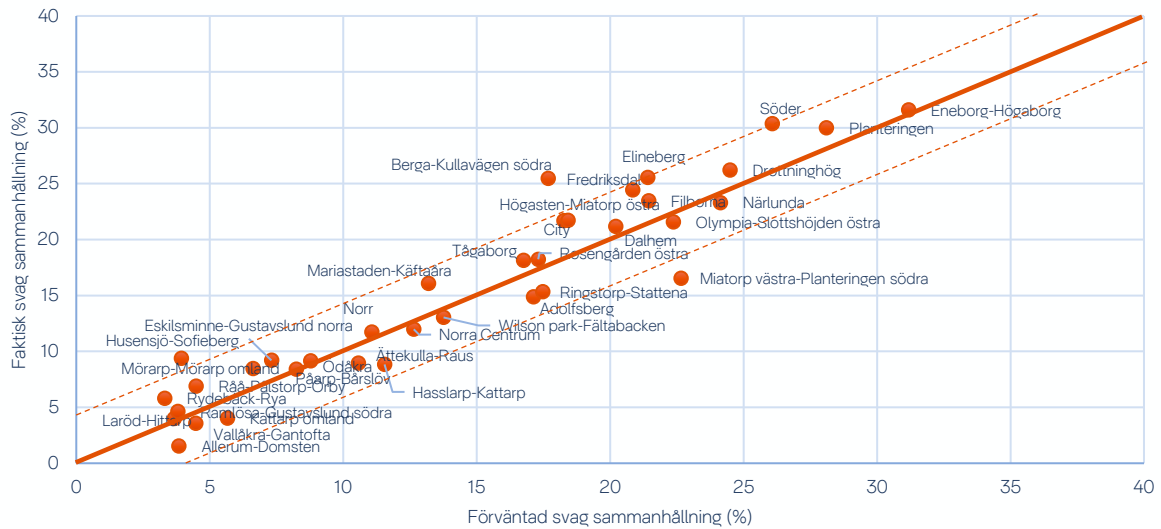
Förklaring: Figuren visar en skattning av de indexerade variabelernas betydelse för hur svaren fördelar sig i undersökningen. Detta baseras på resultatet från regressionsanalysen och hur mycket varje variabel påverkar residualkvadratsumman (SSE) när de tas bort från den samlade modellen.

Vi har nu analyserat betydelsen av socioekonomi, rörlighet och ordningsstörningar för helsingborgarnas upplevelse av sammanhållning i det egna bostadsrådet. Trots att det går att förklara det mesta av variationen i hur invånarna har svarat på frågeställningen kvarstår ca 10 procent som faller utanför modellen.

I figur 36 jämförs den rapporterade sammanhållningen med vad som kunde förväntas om analysmodellen förklarade all variation. Sannolikheten är hög att delområden som ligger utanför de streckade

linjerna verkligen avviker från mönstret. Som framgår är det främst i delområdet Berga-Kullavägen södra som sammanhållningen med större säkerhet kan sägas vara svagare än förväntat. Omvänt är det bara i Miatorp västra-Planteringen södra där sammanhållningen är starkare än förväntat. Det är i båda fallen oklart vad det beror på.

Figur 36. Svag sammanhållning i bostadsområdet jämfört med förutsättningar

Förklaring: De streckade linjerna avser konfidensintervall beräknade som +/- en halv standardavvikelse.

Som vi har sett finns nära samband mellan hur invånarna upplever sammanhållningen i bostadsområdet och faktorer kopplat till rörlighet och socioekonomi. Det är sedan tidigare känt att det finns en nära koppling mellan trygghet och lokalsamhälletillit, där det sista ligger nära sammanhållning. Analysen visar att det mesta av lokalsamhälletilliten, så som den mäts i trygghetsundersökningen, beror på socioekonomi och rörlighet.

Resultat av analysen

Resultatet av analysen visar att ordningsstörningar, socioekonomi och rörlighet förklarar det mesta av variationen i helsingborgarnas upplevelse av trygghet i det egna bostadsområdet. Analysresultaten bekräftar därmed den framtagna hypotesen med hänsyn till de begränsningar som finns i data-underlaget.

Invånarnas upplevelse av *trygghet ute ensam en sen kväll* beror enligt den statistiska analysen främst på socioekonomi och ordningsstörningar i bostadsområdet. Det innebär att områden med en låg andel trygga ofta både är resurssvaga och utsatta för mycket brott och ordningsstörningar. De tydligaste exemplen på detta är Söder, Eneborg-Högaborg och Planteringen. I samtliga tre fall är den demografiska rörligheten i bostadsområdet dessutom hög, vilket även visar sig påverka den upplevda tryggheten.

Effekten av ordningsstörningar medför att det även finns resursstarka områden med god socioekonomi där andelen trygga är lägre än i Helsingborg som helhet. City är det främsta exemplet på det, men det gäller även Norra Centrum och i någon mån Norr. Gemensamt för dessa områden är att människor från hela Nordvästra Skåne tar sig dit för att ta del av nöjesliv och rekreation. City ligger dessutom i direkt anslutning till Helsingborgs centralstation där många människor passerar och uppehåller sig även kvällstid.

Samtidigt finns flera resurssvaga områden utanför centrum där känslan av trygghet är låg, trots att invånarna där rapporterar relativt måttliga problem med brott och ordningsstörningar. Det gäller till exempel delområdena Drottninghög, Elineberg och Filborna. Bedömningen är att social och ekonomisk otrygghet där skapar en osäkerhet som spiller över på invånarnas uppfattning om tryggheten ute i bostadsområdet. Gemensamt för resurssvaga områden är att de tenderar ha en högre andel invånare som svarar "vet ej" på frågan om de känner sig trygga eller otrygga ute ensamma en sen kväll. En tolkning är att många personer väljer detta svarsalternativ när de inte kommer i tanke om något konkret att känna otrygghet över ute i bostadsområdet, men ändå inte känner sig helt trygga. Det handlar alltså i de fallen mer om en låg psykologisk trygghet än en oro att utsättas för brott.

Invånarnas uttalade upplevelse av *otrygghet ute ensam en sen kväll* beror enligt analysen främst på brott och ordningsstörningar i bostadsområdet. De tydligaste exemplen på detta är City och Söder där invånarna rapporterar stora problem med ordningsstörningar och en hög andel invånare uppger sig vara otrygga. Även Norra Centrum, Planteringen och Eneborg-Högaborg placerar sig här högt. Nivån på ordningsstörningarna sammanfaller till stor del med tillgången på narkotika och alkohol i området, samt koncentrationen av LARO-mottagningar i Helsingborgs centrala delar.³

I gengäld verkar socioekonomi helt sakna betydelse för den uttalade otryggheten, medan rörlighet fortsatt har en viss påverkan på den. Det senare visar sig framför allt i delområdena Eneborg-Högaborg och Olympia-Slottshöjden östra där andelen unga vuxna är hög, många lägenheter är små och omflyttningen stor. Bedömningen är att detta sannolikt också är en väsentlig orsak till otryggheten i närheten av Maria station, där omflyttningen är ovanligt hög.

Även om den statistiska analysen förklarar mycket av variationen i den upplevda otryggheten mellan delområden i Helsingborg kan den inte förklara allt. Det visar sig bland annat när invånarnas faktiskt upplevda otrygghet jämförs med vad som borde kunna förväntas. Adolfsberg, Rosengården östra, Filborna och Dalhem ingår i denna grupp. Dessa fyra områden hänger i övrigt ihop geografiskt. Enligt

³ Jfr Lägesbild över brottslighet och trygghet i Helsingborg 2023/2024

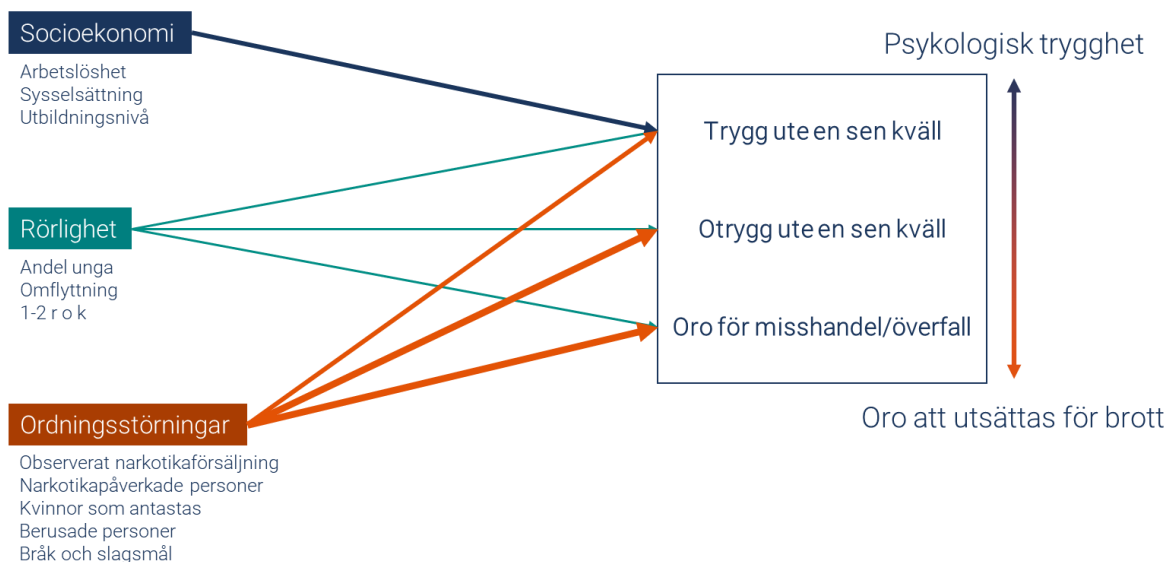
stadens lägesbild över brottslighet och trygghet finns en närvaro av kriminella aktörer på Adolfsberg och i Rosengården syns en ökad kriminell aktivitet.

Människor kan antas känna otrygghet ute ensamma på kvällen på grund av risken att utsättas för något obehagligt. Det leder över till invånarnas *oro för att bli överfallna och misshandlade* i bostadsområdet. Precis som i fallet med känslan av otrygghet påverkas oron främst av brott och ordningsstörningar i bostadsområdet. City, Söder och Norra Centrum har både flest invånare som upplever ordningsstörningar och som är oroliga för överfall och misshandel. Rörlighet har här mindre betydelse, men påverkar sannolikt oron i viss utsträckning. Effekten av socioekonomiska faktorer bedöms vara liten. Men i detta fall ser det ut som att oron ökar något med en starkare socioekonomi i området, även om effekten är liten.

Oron för överfall och misshandel är ännu mer koncentrerad till Helsingborgs centrala delar än den upplevda otryggheten en sen kväll. En möjlig förklaring är att de i gruppen 65 år och äldre i stort sett bara är riktigt oroliga för detta i stadens mest centrala delar, och då framför allt i City och på Söder. De skiljer sig därmed åt från andra grupper, där oron för överfall och misshandel är betydligt mer geografiskt spridd i Helsingborg. Det får i detta fall effekt på det samlade resultatet då de äldre utgör en fjärdedel av befolkningen, och dessutom är överrepresenterade i undersökningen med ca en tredjedel av alla svar.

Figur 37 illustrerar de samband som har identifierats och analyserats i rapporten. Ju tjockare linje desto större betydelse har socioekonomi, rörlighet och ordningsstörningar för hur helsingborgarna har svarat på var och en av de tre frågeställningarna. Svaren återspeglar ett spektrum av upplevd trygghet, från psykologisk trygghet till oro för att utsättas för brott. Psykologisk trygghet handlar om individens känsla av att kunna vara sig själv utan rädsla för negativa konsekvenser, vilket i hög grad påverkas av socioekonomiska faktorer. Tolkningen är att oron för att utsättas för brott i stället är starkt kopplad till faktiska brott och ordningsstörningar i bostadsområdet. Det är också viktigt att notera att rörlighet har en mindre, men ändå betydande, roll över hela spektrumet.

Figur 37. Illustration av de samlade analysresultaten

Nivån på den upplevda *sammanhållningen i ett bostadsområde* beror enligt analysen nästan fullt ut på rörlighet och socioekonomi. Det innebär att områden med en hög demografisk rörlighet tenderar att uppvisa en lägre lokalsamhälletillit bland invånarna. Den försvagas ytterligare om många i bostadsområdet lever i socialt utanförskap. De främsta exemplen på områden där detta sammanfaller är

Eneborg-Högaborg, Söder och Planteringen. Där är också de tre delområden där den upplevda sammanhållningen är som svagast.

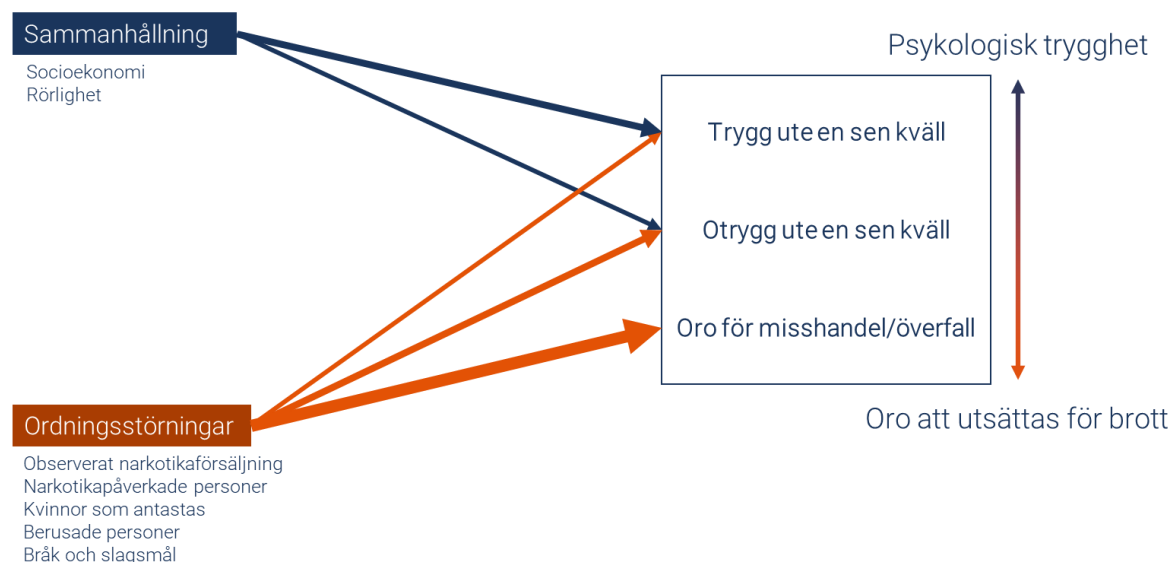
Det finns enskilda områden i Helsingborg där hög rörlighet ensamt kan förklara det mesta av den svaga sammanhållningen. Olympia-Slottshöjden östra är det tydligaste exemplet på det. Där är både andelen unga vuxna och andelen mindre lägenheter hög, men socioekonomin är relativt god. I motsats till detta är det svårt att hitta resurssvaga områden där rörligheten är riktigt låg. Det beror sannolikt på att många hushåll väljer att lämna dessa områden när deras ekonomiska situation förbättras genom förvärvsarbete. Därmed får andra med sämre förutsättningar möjlighet att flytta in, vilket ökar omflyttningen i området. Detta kallas ibland för lyckoparadoxen.

Bedömningen är att sammanhållningen i ett bostadsområde främst stärks genom en förbättrad socioekonomi och en minskad rörlighet. Det kan i sin tur kan förväntas öka invånarnas kollektiva förmåga att mota bort ordningsstörningar. Men i praktiken är det sannolikt begränsat vad invånarna själva kan lösa när problemen blir tillräckligt allvarliga utan hjälp från kommun, polis och andra samhällsaktörer. Omvänt är det troligt att höga nivåer på brott och ordningsstörningar indirekt försvagar sammanhållningen genom att resursstarka invånare därmed tenderar att bosätta sig någon annan stans.

Det senare går dock inte att se i City och Norra Centrum, där invånarna både är relativt resursstarka och rapporterar mycket ordningsstörningar. Tolkningen är att det i de områdena finns särskilda kvaliteter, såsom närheten till arbete, utbildning, nöjesliv och shopping som till stor del kompenserar för ordningsstörningarna i området och hjälper till att bibehålla dess attraktivitet.

Figur 38 illustrerar hur analys sambanden förändras när sammanhållning jämförs med de tre trygghetsfrågorna. Den nära kopplingen till socioekonomi och rörlighet medför att sammanhållning kan användas för att skatta den samlade effekten av dem.

Figur 38. Illustration av analysresultaten när lokalsamhälletillit får ersätta socioekonomi och rörlighet

Avslutningsvis ger analysen inget direkt svar på varför tryggheten är lägre i Helsingborg än i flera andra större svenska städer. Men svaret finns troligen delvis i de stora skillnader som finns på delområdesnivå i Helsingborg. Stadens täthet och närhet mellan olika områden kan också spela en roll. Bedömningen är att den kompakta geografien jämfört med andra städer gör att effekten av olika ordningsstörningar får en större räckvidd, och sannolikt även påverkar lokalsamhälletilliten mer negativt.

Referenser

BRÅ oktober 2023. [Nationella trygghetsundersökningen 2023 Om utsatthet, otrygghet och förtroende](#). Rapport 2023:9.

Evidens december 2023. [Att stärka socioekonomiskt svagare stadsdelar genom breddat bostadsutbud](#). Stockholm: Evidens.

Helsingborgs stad 2024. [Lägesbild över brottslighet och trygghet 2023/2024](#).

Helsingborgs stad juli 2023. *Organisation och teoretiska utgångspunkter för arbetet inom Tryggare Helsingborg - ett kunskapsunderlag*. Internt arbetsmaterial.

Trägårdh L 2021. [Tillitsbarometern Levande rapport 1: Tillitsbarometern Version 6](#). Ersta Sköndal Bräcke Högskola.

Trägårdh L, Wallman Lundåsen S, Wollebæk D, Svedberg L 2013. [Den svala svenska tilliten. Förutsättningar och utmaningar](#). Stockholm: SNS förlag.

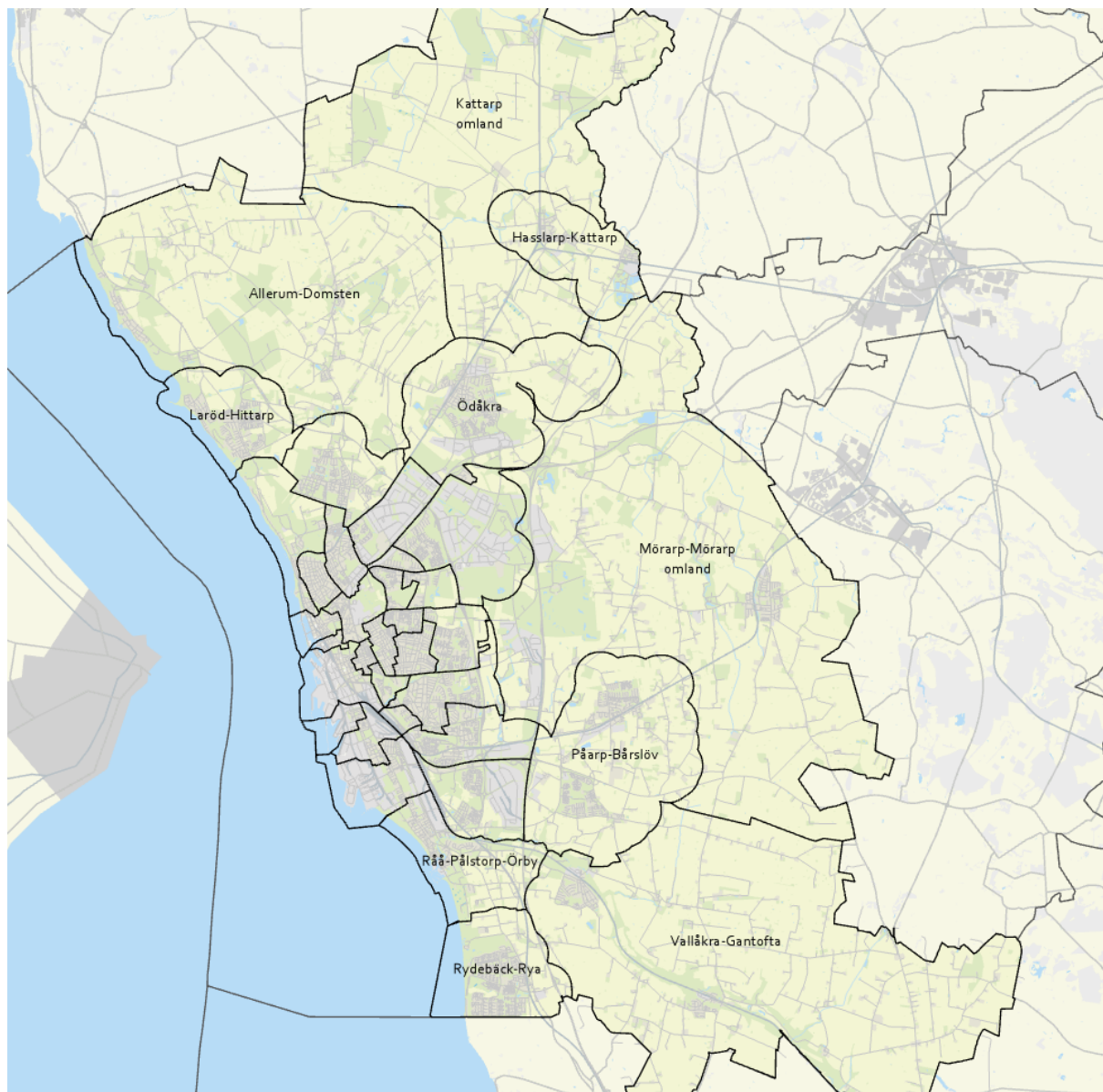
SOM-Institutet 2024. [Svenska trender 1986-2023](#). Göteborgs universitet.

Wallman Lundåsen Susanne 2021. [Lokalsamhälletillit i Sverige före och efter flyktingkrisen](#). Delmi Rapport 2021:3.

WSP, ["Lyckoparadoxen" – Analys av flyttningar från bostadsområden och metoder för ökat kvarboende](#). Underlagsrapport till revidering av Huddinge kommuns översiktsplan. Stockholm: WSP, u.å.

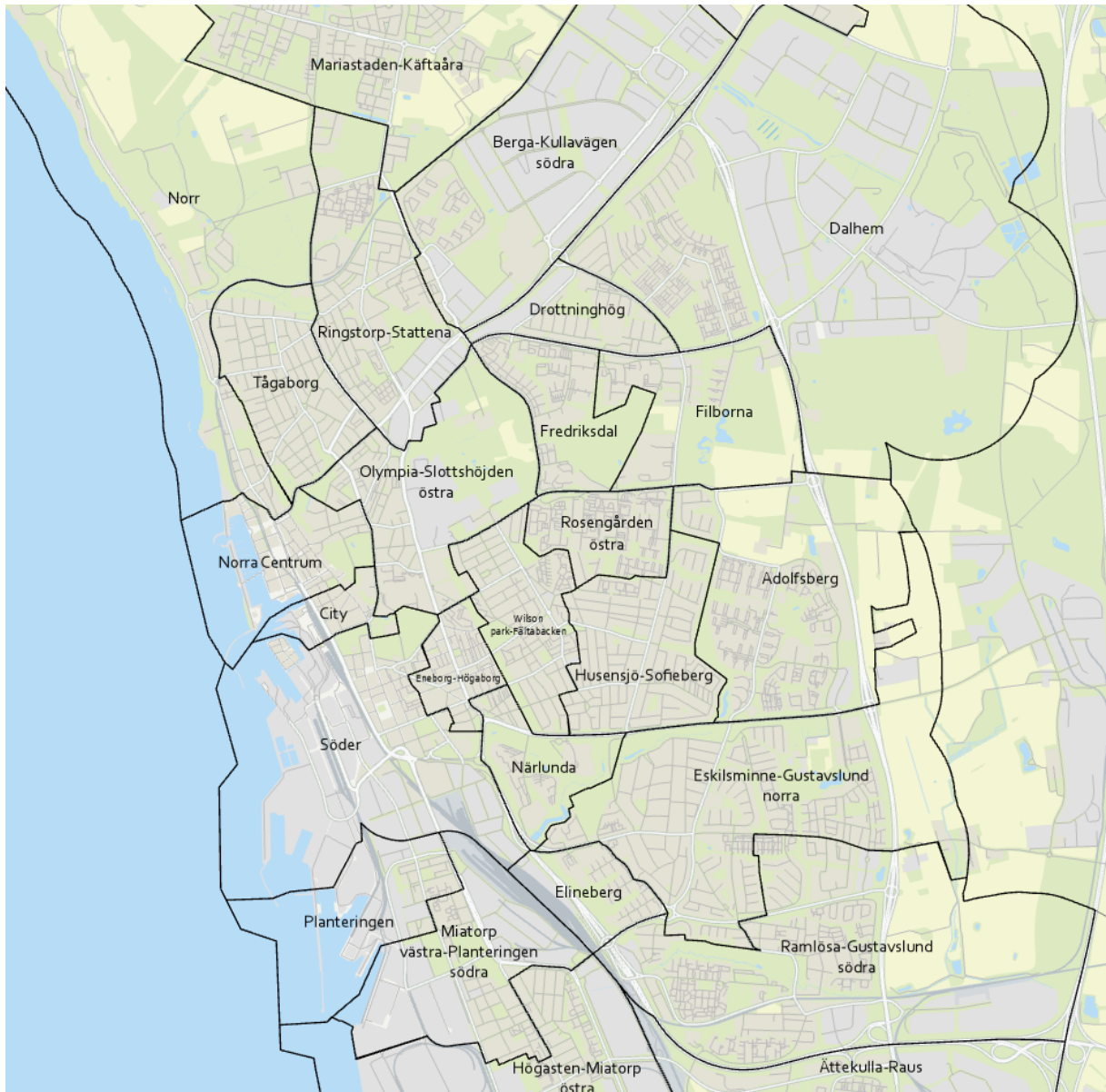
Appendix

Karta över de 36 delområden i Helsingborg som ingick i polisens trygghetsmätning 2023.

Förklaring: Delområdena i polisens trygghetsmätning bygger på SCBs statistikområden DeSO/RegSO. Avgränsningen mellan delområdena skiljer sig därför ofta åt från stadens nyckelkodsområden (NYKO 3 även kallat b-områden). Detta återspeglas i namngivningen.

Karta inzoomad på delområden i centralorten.

Förklaring: Delområdena i polisens trygghetsmätning bygger på SCBs statistikområden DeSO/RegSO. Avgränsningen mellan delområdena skiljer sig därför ofta åt från stadens nyckelkodsområden (NYKO 3 även kallat b-områden). Detta återspeglas i namngivningen.

Tabell 8. Sammanvägda och indexerade variabler samt resultat på frågor i polisens trygghetsmätning, procent efter delområde.

Delområde	Index, Helsingborg = 100			Procent			
	Ordningsstörningar	Rörlighet	Socioekonomi	Trygg ute ensam en sen kväll	Otrygg ute ensam en sen kväll	Orolig för överfall/miss-handel i bostadsområdet	Svag sammanhållning i bostadsområdet
City	311	147	81	27	63	64	22
Söder	239	164	154	36	51	49	30
Eneborg-Högaborg	176	216	146	34	53	43	32
Dalhem	138	115	148	32	48	42	21
Norra Centrum	216	106	68	42	41	45	12
Rosengården östra	125	114	115	35	46	34	18
Planteringen	173	141	210	39	40	39	30
Olympia-Slottshöjden östra	103	179	89	45	39	38	22
Norr	126	98	61	49	37	39	12
Närlunda	141	146	154	35	46	29	23
Filborna	115	120	157	35	46	28	23
Adolfsberg	87	102	128	41	40	33	15
Wilson park-Fältbacken	132	106	82	54	36	36	13
Fredriksdal	111	121	149	35	40	33	24
Ringstorp-Stattena	116	135	89	48	34	37	15
Berga-Kullavägen södra	66	129	98	50	37	34	25
Elineberg	96	122	154	39	39	31	26
Tågaborg	107	139	73	58	30	40	18
Miatorp västra-Planteringen södra	140	135	151	37	37	30	17
Högasten-Miatorp östra	101	118	123	43	36	32	22
Ödåkra	74	53	93	50	37	30	9
Mariastaden-Käfteåra	98	105	77	60	28	36	16
Drottninghög	109	126	186	36	35	27	26
Husensjö-Sofieberg	58	33	61	60	29	31	9
Eskilsminne-Gustavslund norra	73	58	69	66	22	31	9
Påarp-Bårslöv	55	49	92	61	25	24	8
Ättekulla-Raus	64	74	87	65	24	24	9
Ramlösa-Gustavslund södra	38	34	58	70	18	26	5
Råå-Pålstorp-Örby	80	45	51	69	22	20	7
Hasslarp-Kattarp	75	63	114	68	20	21	9
Laröd-Hittarp	35	35	55	73	16	22	4
Rydebäck-Rya	37	35	50	72	16	21	6
Mörarp-Mörarp omland	64	46	76	71	16	19	8
Allerum-Domsten	28	34	59	84	10	12	2
Vallåkra-Gantofta	30	36	64	79	10	11	4
Kattarp omland	16	43	69	86	9	7	4
Helsingborg	100	100	100	54	32	32	15

Tabell 9. Skattad påverkansnivå utifrån sammanvägda och indexerade variabler samt problemliv utifrån polisens trygghetsmätning, efter delområde

Delområde	Påverkansnivå*			Problemliv			
	Ordningsstörningar	Rörlighet	Socio-ekonomi	Trygg ute ensam en sen kväll	Otrygg ute ensam en sen kväll	Orolig för överfall/misshandel i bostadsområdet	Svag sammanhållning i bostadsområdet
City	++++	+		6	6	6	4
Söder	+++	++	++	6	6	6	6
Eneborg-Högaborg	++	+++	+	6	6	5	6
Dalhem	+	+	+	6	6	4	4
Norra Centrum	+++	+		5	4	5	2
Rosengården östra	+	+	+	6	6	3	3
Planteringen	++	+	+++	6	4	4	6
Olympia-Slottshöjden östra	+	++		5	4	4	4
Norr	+			4	4	4	2
Närlunda	+	+	++	6	5	2	4
Filborna	+	+	++	6	5	2	4
Adolfsberg		+	+	5	4	3	2
Wilson park-Fältbacken	+	+		3	3	3	2
Fredriksdal	+	+	+	6	4	3	5
Ringstorp-Stattena	+	+		4	3	3	2
Berga-Kullavägen södra		+		3	3	3	5
Elineberg		+	++	6	4	2	5
Tågaborg	+	+		2	2	4	3
Miatorp västra-Planteringen södra	+	+	++	6	4	2	3
Högasten-Miatorp östra	+	+	+	5	3	2	4
Ödåkra				3	3	2	2
Mariastaden-Käfteåra		+		2	2	3	3
Drottninghög	+	+	++	6	3	2	5
Husensjö-Sofieberg				2	2	2	2
Eskilsminne-Gustavslund norra				1	1	2	2
Påarp-Bårslöv				2	2	2	1
Ättekulla-Raus				1	2	2	1
Ramlösa-Gustavslund södra				1	1	2	1
Råå-Pålstorp-Örby				1	1	1	1
Hasslarp-Kattarp			+	1	1	1	1
Laröd-Hittarp				1	1	1	0
Rydebäck-Rya				1	1	1	1
Mörarp-Mörarp omland				1	1	1	1
Allerum-Domsten				0	0	0	0
Vallåkra-Gantofta				0	0	0	0
Kattarp omland				0	0	0	0
City							
Helsingborg	+	+	+	3	2	2	2

*Förklaring: blank: <100, +: 100–150, ++: 151–200, +++: 201–250, ++++: >250 indexvärde, se tabell 8

